

ΕΤΟΣ Β΄.

Ἀθῆναι, τῆ 1 Μαΐου 1900.

ΑΡΙΘ. 8—9.

ΣΤΑΧΤΗ ΚΡΥΜΜΕΝΗ

Τῶν προγόνων μας, στάχτη κρυμμένη,
Ἄπ' τὸ μνήμα ποῦ μένεις θαμμένη,
Πέτα, γένου μυρόβολη ἄχνα·
Νὰ ρουφήξουν τὰ στήθη τὰ μαῦρα
Τῆς μεγάλης ζωῆς τῶν τὴν αὔρα,
Γιατὶ εἴμαστε ὅλοι σου σπλάχνα.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

Ὅταν βγῆκε περιφάν ἡ Δόξα
Ἄπ' τὸ μνήμά της, κ' εἶδε τὰ τόξα
Τῶν θριψιδῶν της γύρω σωρό,
Καὶ τὸ τέρας αὐτὸ τοῦ ὀλέθρου
Νὰ πλανιέται μὲ σχῆμα σκελέθρου
Καὶ νὰ στέκη παντοῦ φοβερό·

Μ, ὄρμη τρέχει μεμιάς ἐμπροστά του,
Καὶ τὰ κούφια γροικῆς κόκκαλά του
Νὰ σωριάζονται χάμου στὴ γῆ.
Πρασινίζουν εὐθύς τὰ χορτάρια,
Ὅλα σειοῦνται μαζί τὰ λιθάρια
Καὶ προβαίνει λαμπρότερη αὐγή.

Εἰς τὸ οὐράνιο κ' ἀνέσπερο φῶς της,
Σχηματίζουν ἀμέσως ἐμπρός της
Τόσα ἔρειπια, πελώριο σωρό,
Καὶ μὲ κείνες τὲς πέτρες ἡ Δόξα,
Μπρός στα τόσα καινούργια της τόξα,
Ἐνα χτίζει ναὸ της λαμπρό.

Ἀχιλλεὺς Γ. Καραβίας.

ΑΛΕΞΑΝΔ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝ. ΓΡΑΦΙΚΗΣ

Ὁ Ἀπελλῆς κλείει τὴν ἑλληνικὴν Γραφικὴν, ἐννοοῦμεν δ' ὡς τοιαύτην τὴν μεγάλην, δημιουργὸν καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πυρὸς ἐμπνευσμένην Τέχνην. Καὶ ἤκμασαν μὲν καὶ μετ' ἐκείνων πολλοὶ δεξιὸι καὶ ἀγαθοὶ τεχνίται, πλὴν τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν φέρουσι πλέον τὸν τύπον τῆς γενναίας συλλήψεως καὶ τῆς πρωτοτυπίας, ὡς τῶν προτέρων περιόδων. Ἡδὴ ἡ ἰδιωτικὴ, ἐκ βρασιλέων ἢ πλουσίων ἀστῶν, προσφερομένη τῇ Τέχνῃ ἀρωγὴ καὶ ὑποστήριξις ποιεῖ ταύτην φιλοχρήματον, οἱ δὲ ζωγράφοι χάριν τοῦ κέρδους μυρία μηχανῶνται ἵνα ἀρεστοὶ γίνωνται καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν φιλοτέχνων διαθρύπτωσιν.

Ἄλλ' ὅπως δῆποτε καὶ τούτων τὰ ἔργα κατὰ τοὺς τῶν Διαδόχων χρόνον δὲν εἶνε ἄμοιρα καλλιτεχνικῶν ἀρετῶν, ἡ δὲ Πομπηία διέσωσεν ἡμῖν πολλὰ τούτων, εἴτε ἐν μιμήσεσιν εἴτε ἐν πρωτοτύποις, ἅτινα μετὰ προσοχῆς ἐσπουδάσαμεν, ἕνια δὲ καὶ ἐθαυμάσαμεν, οἷον τὰ τοῦ Τιμομάγου, τὰ τοῦ Ἀρτέμιου, Ἀλεξάνδρου, τὴν ἐν Ἰσῶφ θαυμαστὴν μάχην καὶ ἄλλα. Ἐπίσης δὲ καὶ τὰς κομψὰς ἐκείνας πέτομενας ὀργηστρίδας, αἰτι-

νες ἀποτελοῦσι τὸν πρωτοτυπώτατον καὶ κάλλιστον ἐν Πομπηίᾳ γραφικὸν κόσμον.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην περίοδον ἤκμασεν ἰδίως ἡ μικρογραφία (Kleinmalerei) Πρὸς δὲ κατὰ ταύτην τὸ πρῶτον αὐτοτελὲς εἶδος ἀπετέλεσε καὶ ἡ Τοπογραφικὴ, ὡς ἐστὶν ἰδεῖν ἐν ταῖς Πομπηϊαῖς γραφαῖς. Οὕτω διὰ τῆς γραφικῆς ἀσχέσεως τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων συμπληροῦται τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ παμπόικιλον πλάσιον τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Γραφικῆς, ἥτις, μεθ' ὅλας τὰς τοῦ χρόνου φθορὰς καὶ τὰς τῶν κατὰ καιροὺς παμπληθῶν κατακτητῶν ἀγρίας συλήσεις καὶ καταστροφὰς τῆς ἱερᾶς ταύτης γῆς, παρέχεται ἐτι σήμερον ἡμῖν θαυμαστὴν εἰκόνα τοῦ ποτε ἀκραίφονος αὐτῆς μεγαλείου. Καὶ ἔστι ἡ εἰκὼν αὕτη μᾶλλον νοερά ἢ αἰσθητή, ἀλλὰ τοσοῦτον φαινή καὶ διαυγῆς ὥστε καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν δυνάμεθα νὰ ἀντιληφθῶμεν ἐν αὐτῇ.

Οἷος δὲ πλοῦτος ρυθμῶν, τρόπων καὶ τάσεων! Ἡ Ἑλληνικὴ Γραφικὴ ἐξήντησε πάντα τὰ εἶδη καὶ παρέχεται ὑποδείγματα πάσης τεχντροπίας ἀπὸ τῶν ὑψίστων καὶ ἰδανικωτάτων μέχρι τῶν εὐτελεστάτων καὶ ταπεινῶν.

Ἀρχεται δὲ κυρίως, ὡς διὰ ἀναξιδόρμιγγος ἐμβρατηρίου, ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς καὶ ἐπικῆς τέχνης τοῦ Πολυγνώτου, ἥτις παρίσταται ἡμῖν διὰ τὴν ἀπλότητα, τὸ ὕψος καὶ τὴν εὐστάθειαν, διὰ τὸ στερεὸν καὶ ἀσάλευτον, ὡς δωριός τις ρυθμὸς, ἀρχιτεκτονικῆς. Δὲν γνωρίζει αὐτὴ φόρτον διακοσμητικὸν καὶ χλιδὴν, οὐδὲ τῶν αἰσθήσεων διαθρύψεις καὶ τῶν ὀμμάτων ἀπάτας διὰ ποικίλων χρωμάτων καὶ ἐπιτηδείων φωτοσκιάσεων.

Τούναντίον ἢ τῶν γραμματιστῶν ἢ ἰώων Σχολῆ ὁμοιάζει διὰ τὴν κομψότητα, διὰ τὸ χαριεῖν, ἐλαφρὸν καὶ λεπτὸν πρὸς τὸν ἰωνικὸν ρυθμὸν, ὅστις σαγηνεύει τὸ ὄμμα καὶ μεθύσκει τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ κάλλους, τῆς ποικιλίας, τῆς εὐστροφίας καὶ τοῦ περισσοῦ διακόσμου. Τέλος δὲ τὸν Κορινθιακὸν ἀναπολεῖ ἢ τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ ἢ ἐπ' Ἀλεξάνδρου Γραφικὴ διὰ τὴν τῆς φύσεως λατρείαν, διὰ τὸ σθεναρὸν καὶ ζωτικὸν στοιχεῖον, τὸ ἐμψυχοῦν τὰς γραφὰς αὐτῆς, ὡς καὶ διὰ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀφρονίαν τῶν γραμμῶν, τῶν χρωμάτων καὶ σχημάτων.

Πάθος, ἰδέας, ἦθος, συμβολισμόν, τὰ πάντα ἐξέφρασεν καὶ ἀπετύπωσεν ἡ Ἑλλην. Γραφικὴ. Ἀπὸ μόνον τῶν περιγραφῶν τῶν θεμάτων τῶν διασωθειῶν ἡμῖν καταφανῆς γίνεται ἡ μεγίστη τῶν ζωγράφων τῆς Ἀρχαιότητος μόρφωσις καὶ ἡ ὑψηλὴ ἔμπνευσις, ἥτις ἤρεν αὐτοὺς καὶ ἐφαμίλλους ἐτίθει πρὸς τοὺς ἀρίστους γλύπτας καὶ ἀρχιτέκτονας τὸ πάλα. Καὶ ἦν τὰ πάντα πρόσφορα καὶ εὐνοϊκὰ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ πολιτείᾳ καὶ τῷ βίῳ ἵνα καὶ ἡ Γραφικὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἐλευθερίων τεχνῶν ἐπιδόσῃ καὶ εἰς τηλικούτον ὕψος ἐξίκηται. Ἰδίως δὲ τὰ μέγιστα συνεβάλετο τὸ ἐλεύθερον τῶν Ἑλλήνων πολίτευμα καὶ ὁ ἔρωσ τοῦ Καλοῦ, ὃν ἔτρεφε καὶ ἐζωογονεῖ ἡ φυσικὴ διαίτα, τὸ κατὰ φύσιν ζῆν τῶν Ἑλλήνων. Τὸ πᾶν παρ' ἐκείνοισι, ὡς καὶ ἀρχόμενοι εἶπομεν, ζῆ. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ζωηρὰ αὐτῶν ἀντίληψις ἀπετύπου τὰ ἀντικείμενα μεθ' ὅλης τῆς δρόσου καὶ τῆς λαμπρότητος, μεθ' ἧς ταῦτα ἐν τῇ Φύσει ὑφίστανται.

Τούναντίον ἐν τῷ νεωτέρῳ ἡμῶν βίῳ τὰ πάντα φέ-

ρουσι τὸν τύπον τοῦ πόνου καὶ τοῦ κρυάτου, τῆς ἀγρυπνίας καὶ τῆς ὑπερβολικῆς ἐξαντλήσεως τοῦ τε πνεύματος καὶ τοῦ σώματος. Ζῶμεν οὐχὶ πλέον κατὰ φύσιν, ἀλλὰ βίον τεχνητόν, ἀναστρέψαντες τοὺς φυσικοὺς ὄρους. Ἡ νύξ ἐν πολλοῖς ἀναπληροῖ τὸ ἡλικιὸν θαλπερὸν φῶς, ἡ δὲ λυχνία τοῦ πετρελαίου μόνον ἔργα ὄζοντα ἐλαίου καὶ οὐχὶ τὰ σφαδάζοντα ἐκείνα καὶ σφριγῶντα σώματα τοῦ Φειδίου καὶ τοῦ Πολυκλείτου παράγει, οἷα τὸ πάλαι ἐπλάττε καὶ καθάπερ γλύπτῃς ἐξεργάζετο, ὡς διὰ σμίλης καὶ γλυφάνου, ἡ Παλαίστρα!

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΣΤΡΙΑΤΟΥ

Η ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ ΜΑΡΤΙΟΥ

(Συνέχεια)

Τὸ περιφανέστατον ὅμως γεγονός τοῦ ὄλου ἀγῶνος εἶναι ἡ πανωλεθρία τοῦ Δράμαλι ὅστις ἦγε κατὰ τῆς Πελοποννήσου τρισμυριοὺς ἐπιλέκτους μαχητὰς. Ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς ἀγῶσι διέπρεψαν ἔξοχοι στρατηλάται, ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Καραϊσκάκης, οἱ Μαυρομιχάλοι, ὁ Ὀδυσσεύς, ὁ Βότσαρης, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Νικηταράς, ὁ Διάκος καὶ πλείστοι ἄλλοι, οἵτινες ἐκλείσαν τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος. Ἐν χρόνοις πολεμικοῖς διακρίνονται οἱ στρατηγοὶ καὶ ὅμως καὶ ἡ σύνεσις πολλῶν πολιτευτῶν ἐξήστραψεν, ὡς ἡ τῶν Κουντουριωτῶν, τῶν Δελιγιανναίων, τοῦ Κωλέττη καὶ τοῦ Μαυροκορδάτου.

Ὡς δ' οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ποιμένες κατὰ ξηρὰν, οὕτως οἱ ναυτίλοι κατὰ θάλασσαν διεπράξαντο τηλικαῦτα ἔργα, ἡλίκα ἡ παγκόσμιος ἱστορία δὲν δύναται νὰ ἐπιδείξῃ. Τρεῖς νησίδες, ἡ Ὑδρα, αἱ Σπέτσαι καὶ τὰ Ψάρα, ἐξ ἐμπορικῶν πλοίων παρεσκεύασαν στόλον ἐπιβαλόντα φόβον καὶ τρόμον εἰς τοὺς ἀθαλασσώτους ναῦτας τῶν μεγίστων σκαφῶν τῆς Τουρκικῆς κοσμοκρατορίας. Ὡς ἐν Βαλτεσιῶ οἱ Μαυρομιχάλοι καὶ ὁ Κολοκοτρώνης συνέταξαν τὸ προοίμιον τοῦ κατὰ ξηρὰν ἀγῶνος, οὕτως ὁ Ἄνδρέας Μιαούλης περὶ τὰς Πάτρας τοῦ κατὰ θάλασσαν. Μετὰ τὴν ναυμαχίαν ταύτην ὁ Τουρκικὸς στόλος ἀπώλεσε τὸ θάρος καὶ προετίμα μάλλον νὰ κρύπτηται ὀπισθεν τοῦ Ἑλλησπόντου ἢ νὰ ἀγωνίζεται ἐν τῷ Αἰγαίῳ, ἐν ᾧ τὰ παφλάζοντα τοῦ πόντου κύματα καὶ τὰ πυροπολικά τῶν Ψαριανῶν κατεδίωκον αὐτόν. Ἐτόλμυσε μὲν νὰ ἐξέλθῃ τῶν εἰρημένων στενῶν καὶ διὰ τὴν βραδείαν ἀφίξιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου ἐποίησε θηριώδεις ἐν Χίῳ σφαγὰς, ἀλλ' ἡ τιμωρὸς δίκη δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Διότι ὁ Κανάρης διὰ τοῦ πυροπολικοῦ αὐτοῦ δισχίλιους περίπου σφαγεῖς καὶ μιάστορας τῆς ταλαιπώρου Χίου μετ' αὐτοῦ τοῦ ναυάρχου Καρὰ Ἀλῆ ἐπεμψε πρὸς τὸν ἀνώτατον τοῦ κόσμου κριτὴν, ὅπως δώσωσι δίκην τῶν ἀνοσιῶν αὐτῶν πράξεων. Ἄλλοτε πάλιν ὁ Τουρκικὸς στόλος ἐτόλμυσε, ἵνα προεβῆ μέχρι τῆς Ὑδρας, ὅπως τροφοδοτήσῃ τοὺς πειναλέους τοῦ Ναυπλίου φρουροὺς καὶ ὀδοῖκοντα τέσσαρα πελώρια τῶν πολεμίων σκάφη ἐπλήρωσαν τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, ἀλλ' ἐν τῇ θεᾷ μόνον

τῶν Ἑλληνικῶν πλοιορίων οἱ πολέμοι ἐφυγον πρὸς τὴν Σούδαν μὴ τολμύσαντες νὰ βοηθῶσι τοῖς ὁμοφύλοις καὶ καταλιπόντες τοῖς δελφῖσι τῆς θαλάσσης τὴν δάφνην τῆς νίκης ἀειθαλῆ καὶ τὸ κλέος ἀφθιτόν. Καὶ πάλιν ὁ Κανάρης ὡς τιμωρὸς δαίμων ἐπιφαίνεται ἐν τοῖς ὕδασι τῆς Τενέδου καὶ τῆς Τροίας καὶ πυροπολίσας τὸ δίκροσον τοῦ ναυάρχου ἔδειξε τοῖς πορθηταῖς τοῦ Ἰλίου, ὅτι ἡ χώρα τῶν Ἀχαιῶν καὶ μετὰ πάροδον τριῶν χιλιοτηριδίων παράγει ἦρωας ὡς ἐκείνους.

Ναί· καὶ ἐν τῷ πολέμῳ τῶν Τουρκομάχων δύναται νὰ εὕρῃ ἀγωνιστὰς παρεμφερεῖς πρὸς τοὺς ἦρωας τοῦ Ἰλίου.

Συνίθως ὁ πολύμητις Κολοκοτρώνης παραβάλλεται πρὸς τὸν πανοῦργον Ὀδυσσεᾶ καὶ ὁ πολλοὺς υἱοὺς καὶ συγγενεῖς ἀποβαλὼν Πετρόμπες πρὸς τὸν ὅμοια παθόντα Πρίαμον. Ἐν τῇ Ἰλιάδι ὅμως δὲν εὐρίσκομεν δύο μόνον ἦρωας, τὸν ῥέκτιν ἀρχιμανδρίτην Παπαφλέσσαν, ὅστις διὰ τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ δραστηριότητος ἀνήψε τὴν φλόγα τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ τὸν Κανάρη, ὅστις δι' ἐνὸς μόνου δαυλοῦ ἐτυπτε κατὰ κόρρης τὸν εὐρυμέδοντα τῶν πολεμίων ἡγεμόνα. Ἐκάτεροι οἱ πόλεμοι εἶναι καὶ ἔσονται ἀνεξάντλητοι ποιντικῶν ὑποθέσεων θησαυροὶ καὶ ἐψ' ὅσον τὸ ἡρωϊκὸν μένος παρὰ τοῖς ἀνθρώποις τιμᾶται, ὁ ποντομέδων τῶν Ψαρῶν πυροπολιτῆς ἔσται τὸ ἐρίτιμον λάτρευμα.

Ἄλλ' ἐνῶ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς πολέμοις τὰ πάντα ἦσαν ἀξιάγαστα, μόνον τὸ φιλόνηκον καὶ τὸ προσυλακτοῦν τῶν τε προγόνων καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν εἶναι κηλὶς παρεμβεβλημένη ἐν τῷ λαμπρῷ τῆς ἱστορίας προσώπῳ. Καὶ τότε ἡ ἔρις τοῦ Ἀχιλλέως πρὸς τὸν Ἀτρεΐδην χάριν γυναικὸς καὶ μικροφιλοτιμίας τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν πολιτευτῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος περιφανῶς ἐβλάψαν τὸ ἔθνος. Ἄν ὁ Κολοκοτρώνης ἦτο ἐλεύθερος, ὁ στρατηλάτης τῆς Αἰγύπτου ἢ δὲν ἤθελε δυνηθῆ νὰ ἀποδιδοθῆ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἢ ἀποδιδοζόμενος δὲν ἔμελλε νὰ γείνη κύριος τοῦ Ἀρκαδικοῦ ὄροπεδίου, ἐξ οὗ ὀρμώμενος ἐλεπλάτει τὴν χώραν τοῦ Πέλοπος.

Καὶ ὅμως οἱ ἄτακτοι πατέρες ἡμῶν δὲν ὤκνησαν νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν τακτικὸν στρατὸν τοῦ Ἰβραΐμ, διοικούμενον ὑπὸ Γάλλων ἀξιωματικῶν μάλιστα δὲ συνῆλθον ἐν Τρικώφοις καὶ συνελθόντες συνῆψαν κρατερὰν μάχην, καθ' ἣν ἡπειλήθη αὐτὴ ἡ στρατιωτικὴ ἢ ἔδρα τοῦ Αἰγυπτίου στρατηλάτου. Ἐν Μανιάκι δὲ ὁ γενναῖος Παπαφλέσσας, ὡσεὶ ἤθελε ποιῆσθαι δευτέραν τῶν Θερμοπυλῶν ἐκδοσιν, μετὰ τριακοσίων ἠρώων ἀγωνιζομένων διὰ τοῦ ξίφους πρὸς λόγχας κατὰ ἑξακισχιλίων Ἀράβων, ἐπεσεν ἐπὶ τῶν κλάδων ἀειθαλοῦς δάφνης. Ἄλλ' ὁ θριγκὸς τῶν Ἑλληνικῶν θυσιῶν κεῖται ἐν Μεσολογίῳ ἐνθα ὁ Χουσεῖμπες καὶ ὁ τῶν Ἀράβων στρατηγὸς σικτροῦς ἀπέτυχον καὶ ἐκάμφθησαν εἰς τὴν σκληρὰν τῶν ἀμυνομένων καρτερίαν. Εἶναι δὲ ἐκ τῶν σπανιωτάτων τῆς παγκοσμίου ἱστορίας γεγονός, ὅτι τρισχίλιοι μαχηταὶ μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν τολμηροτάτων, ἔξοδον

ποιήσαντες καὶ ἐτοιμοπολέμους τοὺς Ἀράβας καὶ τοὺς Ἀλβανοὺς εὐρόντες καὶ εἰς λαβυρίθους πολιορκητικῶν γραμμῶν περιπεσόντες ἠδυνήθησαν μὲν νὰ διασπᾶσιν τὰς τάξεις τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δὲν ἐσώθησαν οὐδ' οἱ ἡμίσεις αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπασαί αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μετάσχῃ τῆς ἐξόδου ἀνετίναξαν τὴν ὑπόνομον προτιμήσασαι τὸν ἐνδοξον θάνατον τῆς αἰσχρᾶς δουλείας.

Τὰ ἐν Μεσολογίῳ, γνωστὰ γενόμενα τοῖς λαοῖς τῆς Εὐρώπης, συνεκίνησαν αὐτοὺς καὶ ἠνάγκασαν τὰς Κυβερνήσεις, ὅπως τέλος πάντων λάβωσι πρόνοιαν περὶ λαοῦ οὕτως ἀπανθρώπως σφαζομένου. Ὄντως οἱ στόλοι τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων ἔκαυσαν ἐν Πύλῳ τὰς πολεμικὰς τῶν Αἰγυπτίων ναῦς καὶ ἀνεκήρυξαν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Διὰ τὴν γενναίον ταύτην πράξιν ἡ εὐγνωμοσύνη ἡμῶν πρὸς τὴν μεγάλην Βρετανίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Ρωσσίαν διαμένει ἀκραιφνῆς, καὶ ὁσάκις τὰ μεγάλα ταῦτα ἔθνη διέρχονται περιπετείας, λόγῳ ἢ ἔργῳ πειρώμεθα ὅπως καταδείξωμεν τὸ τῆς εὐγνωμοσύνης πῦρ, ὅπερ λάμπει ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν. Ἐν τῇ συναισθήσει δὲ τῆς εὐγνωμοσύνης καταπνίγομεν καὶ τὸ παράπονον, ὅτι ἐπὶ ἐπτά ὅλα ἔτη κατελείφθημεν θύματα σκληρῶν ἐπιδρομῶν καὶ ἐν τέλει ἠλευθερώθησαν πεντακόσαιο χιλιάδες ῥεκτῶν γερόντων καὶ κατεσκληκυῖων γραιῶν, οἵτινες δὲν ἠδύναντο νὰ τεκνοποιήσωσι. Διότι οἱ μὲν ἄνδρες ἔπεσαν ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ τέκνα ἐδουλώθησαν καὶ ἐπωλήθησαν. Οὕτως ἡ ταλαίπωρος Ἑλλάς, ἥτις ἐδημιούργησε τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἐδίδαξε ταύτην τοῖς νεωτέροις τῆς Εὐρώπης λαοῖς, δὲν ἔτυχε ταύτης ἐν καιρῷ οὐδὲ ἐν τῷ προσήκοντι μέτρῳ. Πεπολιτισμένοι λαοὶ ἀσχάλλουσιν, ὅτι τινὰ ζῶα κινδύνουσι τὴν αὐτὴν μερίμναν, ὅτι τὸ ἔθνος τὸ δημιουργῆσαν τὸν πολιτισμὸν ὁσημέραι καταθλίβεται καὶ περιστέλλεται ἐν στενοτέροις ὁρίοις. Ἀλλάστῳ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ δαίμων ἐνέπνευσε ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀκορέστους τάσεις πρὸς κατακτήσεις καὶ δουλώσεις ἐλευθέρων λαῶν, ἀλλ' ἡ παγκόσμιος ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι αἱ τοιαῦται ἀδικοὶ ἐνέργειαι βλάπτουσιν αὐτοὺς τοὺς κατακτητὰς. Εὐχρηθῶμεν πάντες, ὅπως ὁ ὑπερτατος τοῦ κόσμου κριτῆς καὶ διευθύνων τὸν ροῦν τῆς παγκοσμίου ἱστορίας ἐμπνεύσῃ ἐπιεικεστέρως γνώμας καὶ δικαιότερας ὁρμὰς.

Ἡμεῖς δ' ἀκολουθοῦντες τῇ σημαίᾳ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀγωνιζόμεθα ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος, διότι ἐν τούτῳ κεῖται ἡ σωτηρία ἡμῶν. Ὁ καὶ κατ' ἐλάχιστον ἀντιδρῶν πρὸς τὰ διδάγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὃν οἱ πρόγονοι ἡμῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας αὐτῶν ἐκόσμησαν καὶ ἐδίδαξαν τὸν κόσμον, ὁ ἀντιδρῶν, λέγω, ἂν ὑπάρχη τοιοῦτος, δὲν ὑποσκάπτει τὰ θέμεθλα μόνον τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος. Ἡ μὲν ἀθεΐα παράγει ἀπάτριδας καὶ ἀλήτας, ἡ δὲ θρησκεία, δημιουργεῖ ἔθνη καὶ διαπλάσσει λαοὺς. Ὡς δ' ἡ θρησκεία ἀπαιτεῖ πίστιν, οὕτως ἡ

πατὴρ ἐθνικὰς παραδόσεις. Κατὰ ταῦτα, Ἑλληνικαὶ ἰδέαι ἐν τῇ διανοίᾳ, εὐαγγελικὰ αἰσθήματα ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ σῶφρων βίος ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ εἶναι τὸ ἰδεώδες, εἰς ὃ πρέπει νὰ ἀτενίζωσιν οἱ ἔγγονοι ἐκείνων, οἵτινες κατὰ τὴνδε τὴν ἡμέραν ὑψώσαν τὴν ἐρίτιμον τοῦ γένους σημαίαν.

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΒΟΓΚΑΣ

Ἐπὶ ῥῆξί ποτε εἰς βασιλεὺς τῆς Βόγκας ὅστις εἶχε τρεῖς υἱοὺς. Οἱ πρῶτοι δύο πάντοτε ἐφιλονεῖκον μὲ δούλους, ἦσαν ἀθέλεις, ὑπερήφανοι. Τοὺς ὑπηρέτας καὶ τοὺς δούλους ἔδερν. Ἦθελον νὰ ποτίζωνται πάντοτε κατὰ πρῶτον αἱ ἀγελάδες των, ἐξεδίωκον δὲ καὶ ἔδερν ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον νὰ πῶσι πρὸ τῶν ἰδικῶν των. Ὅσοι ἐζήτουν δικαιοσύνην εἰς τοὺς προϊσταμένους τούτων ἦτο ἀδύνατον νὰ τὴν εὐρωσιν, ἅμα δὲ καὶ ἐξεδίωκοντο μετὰ προσβλητικῆς λέξεως. Ὁ τρίτος υἱὸς τούτων ἦτο πρῶτος, παρὰ πάντων τῶν γειτόνων ἤγαπᾶτο.

Μεταξὺ τούτων ὑπῆρχε καὶ πτωχὸς τις, ὅστις καὶ τὸν Θεὸν ἐφοβεῖτο καὶ εἶχε μεγάλην σύνεσιν. Ἡμεῖς τινὰ μετέβη οὗτος εἰς τὸν νεώτερον βασιλόπαιδα καὶ τῷ εἶπεν :

— Ἦλθον νὰ σὲ ἐπισκεφθῶ διὰ νὰ σὲ κάμω νὰ γίνῃς βασιλεὺς.

— Πῶς, ἀπήνητησεν ὁ βασιλόπαις, σὺ πτωχὸς ἄνθρωπος, θέλεις νὰ βασιλεύσω, ἐν ᾧ εἰμαι ὁ μικρότερος τῶν ἀδελφῶν μου ;

— Ἄκουσε τὰς συμβουλὰς μου, ἐπανελάθεν ὁ γέρον, κάμε ὅτι σοῦ λέγω καὶ τὸ βασιλείον εἶνε ἰδικόν σου. Οἱ ἀδελφοὶ σου μισοῦνται ἀπὸ δούλους, ἔνεκα τῆς ὑπερηφανείας καὶ τῆς κακίας των. Οἱ ὑπηρέται των κτυποῦν τοὺς φιλονεικοῦντας μετ' αὐτῶν. Εἰς τὰ ἀλμυρὰ νερά εἶνε πάντοτε οἱ πρῶτοι καὶ ἐκδιώκουσι τοὺς ζητοῦντας δικαιοσύνην. Σὺ τούναντίον εἶσαι ἀγαπητὸς ἀπὸ δούλους. Ἔσω αὐστέρως μὲ τοὺς δούλους σου, καὶ ἀπαγόρευσε νὰ κτυπήσωσιν ἢ νὰ κακοποιήσωσιν τὸν κόσμον.

Εἰς τὰ ἀλμυρὰ ὕδατα νὰ ἦνε πάντοτε οἱ τελευταῖοι καὶ ἐὰν παρεκτρέπονται, καὶ σοὶ ζητοῦσι δικαιοσύνην ἔσω αὐστέρως. Ἄν τοῦτο κάμῃς ἔσω βέβαιος ὅτι θὰ εἶσαι βασιλεὺς.

Οὕτως ἔκαμε καὶ ὅλοι τὸν ἐξετίμων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς οἱ δύο ἀδελφοὶ διεφιλονεῖκον τὸν θρόνον. Ἄλλ' ὁ λαὸς καὶ οἱ προῦχοντες, βεβαρυμένοι ἀπὸ τὰς ἀδικίας, δὲν τοὺς ἠθέλησαν διὰ βασιλεῖς καὶ ἐξέλεξαν τὸν μικρότερον βασιλόπαιδα, τὸν ὁποῖον ἠγάπων καὶ πάντες ἐξετίμων.

Ἵστερόγραφον τοῦ μεταφραστοῦ

Τώρα ἂς κάμωμεν παρατηρήσεις τινάς.

Εἰς προηγούμενα φύλλα τῆς Ἀττ. Τριδος ἐδημοσιεύθησαν τρία ἄλλα διηγήματα, τὰ ὁποῖα ὁ Ἰταλὸς Τζέκης ἤκουσε ὡς ἀναφέρει ἀπὸ τοὺς ἰθαγενεῖς. Ἐπὶ λέξει δὲ ὁ Ἰταλὸς οὗτος λέγει σὺν ἄλλοις : «Τὰ διηγήματα συνελήθησαν «ὕπ' ἐμοῦ ἀπὸ τοῦ στόματός των ἰθαγενῶν» καὶ κατὰ λέξιν μετεφράζοντο ὡς διηγούντο».

Ὡς ὁ ἀναγνώστης εἶδεν εἶνε δύο παραβολαὶ καὶ δύο

μῦθοι. Δηλοῦσι δὲ ὅτι ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν γυναῖκα, ὅτι τὸ πιστότερον τῶν ζώων εἶνε ὁ κύων, ὅτι ὁ μικρὸς καὶ ἀδύνατος δύναται νὰ φανῆ ὠφέλιμος εἰς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς καὶ δυνατοὺς, ὅτι ὁ δίδων κακῶς συμβουλὰς τιμωρεῖται, ὅτι ὁ προωρισμένος εἰς ἐργασίαν πρέπει νὰ δουλεύῃ ἄλλως τε δυνατόν νὰ πάθῃ πολλά. ὅτι ὁ περιέργος τιμωρεῖται, ὅτι ὁ μοθηρὸς εὐρίσκει πάντοτε λόγους νὰ κατηγορῇ, ὅτι καυχώμεθα ἐνίοτε διὰ πράγματα ἅτινα εἶνε τὸ αἷτιον τῶν δυστυχιῶν μας, ὅτι ἡ καλωσύνη ὑπερνικᾷ τὰ πάντα καὶ τέλος ὁ προσπαθὼν διὰ ἀγενῶν καὶ ἀποτόμων μέσων νὰ ἐπιβάλλῃται ἀποτυγχάνει.

Δυστυχῶς ὁ Τζέκης δημοσιεύει ζηρῶς καὶ ἄνευ παρατήρησεων τὰ ἐν λόγῳ διηγήματα.

Εἶδεν ὁ ἀναγνώστης ὅτι οἱ μῦθοι ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς αἰσωπεύους καὶ ὅτι λ. χ. ὁ Ἀφρικανικὸς ποντικὸς εὐεργετῆ οὐχὶ τὸν λέοντα ἀλλὰ τὸν ἐλέφαντα. Καὶ τοῦτο διότι εἰς τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ ἐλέφας μεγαλειότερος μὲ ἰσχυροὺς χαυλιόδοντας καὶ ἀγριώτατος. Παρὰ τοῖς αἰσωπεύοις μῦθοις ὁ ἐλέφας δὲν ἔχει δρᾶσιν μεγάλην. Λοιπὸν καὶ ἐν Ἀφρικῇ ὁ ποντικὸς δύναται νὰ καυχᾶται ὅτι ἐστὶ καὶ παρὰ μισὶ γάρια, πρὸ τοῦ ἀγριωτάτου καὶ ἰσχυροῦ ἐλεφάντος.

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ τὸ πρῶτον ἐδόθη λογικὸν εἰς τὰ ζῶα, καὶ ἡ Ἀνατολὴ ὑπέθεσεν ὅτι εἰς θεὸς εἶνε ἐνσάρκως ἑνὸς ζώου καὶ οὕτως, ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῆ ἀσιατικῆς, τὰ ζῶα ἔχουσι δρᾶσιν. Ἡ Ἀσία ἄρα εἶνε ἡ μήτηρ τῆς φιλολογίας ταύτης. ἤτις ἀκολουθῶς ἡ Ἑλλάς ἔδωκε καλλιτεχνικωτάτην διάπλασιν διὰ τοῦ Ἡσίοδου, Ἀργελοῦ, Σιμωνίδου, Σησιγύρου, ἰδίως δὲ διὰ τοῦ Αἰσώπου ὃν ἠκολούθησεν ὁ Βαβυλῶν.

Ὁ μῦθος ἀνάγεται εἰς τοὺς ἀπωτάτους λοιπὸν χρόνους τῆς ἀρχαιότητος, διὸ καὶ οἱ ἄγριοι καὶ οἱ ἀπολίτευτοι ἔκκμον καὶ κέμνουσι χρῆσιν. Τοιαῦτα διηγήσεις, αἰτίνας περιλαμβάνουσαι ἐκ τῶν ζώων, εἰς ἃ δίδεται διάνοιαν καὶ λόγον, εἶνε λίαν διδακτικαί, διότι ἐγχαίρουσιν ἀλήθειαν κοινωνικὴν. Ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὸν μῦθον, εἶνε ἡ παραβολή, ἣτις λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου: Ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔχομεν ἔξοχα τῶν παραβολῶν παραδείγματα, ἰδίως δὲ ταῦτα εὐρίσκονται ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ.

Διὰ τῆς ἀλληγορίας δύναται τις νὰ διδάξῃ πολλά. Αἱ φράσεις λαμβάνονται μεταφορικῶς κατὰ τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐννοίαν τὴν ὑπονοουμένην μὲ εὐκολον κατὰλήψιν, διὰ τοῦτο θαυμασίως ἐξεπλήρωσε τὴν ἀποστολὴν του. Βεβαίως δὲν εἶνε πρακτικὸν ὁ θέλων νὰ νοουθετῇ, νὰ διδάσκῃ νὰ διορθῶν τὰ κακῶς ἔχοντα καὶ νὰ προσβάλῃ καὶ νὰ κατηγορῇ κατ' εὐθείαν τὸν ἄνθρωπον, διὰ τοῦτο ἦτο σπουδαία ἡ ἐπινοήσις τῶν ἀλληγοριῶν.

Ἡ Ἀνατολὴ προσεπάθει νὰ διδάσκῃ διὰ ζῶντος παραδείγματος, ὅτι ἐν τῇ μνήμῃ ἐκάστου καλλίτερον θὰ ἔκαμνεν ἐντύπωσιν διὸ ὁ μῦθος, ἡ παραβολὴ καὶ ὁ ἀπόλογος ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἶχον μεγάλην ἀποστολὴν.

Ὁ ἀπόλογος, εἶνε ἐπίσης λογοτεχνικὸς ὄρος, σημαίνει ἱστορικὸν τι ἢ μυθῶδες, ἰδίως δὲ πεπλασμένη ἀλληγορικὴν διήγησιν χάριν διδασκαλίας.

Αἱ παραβολαί, οἱ ἀπόλογοι καὶ ὁ μῦθος ἰδίᾳ ἐν Ἀνατολῇ εἶχον, ὡς εἰπώμεν διδακτικὸν σκοπὸν. Ὁ ἀληθὴς μυθοποιὸς εἶνε ὁ λαὸς τῆς Ἀσίας καὶ ὁ λαὸς οὗτος τὰ ἔφερε μὲθ' ἑαυτοῦ ταξειδεύων. Διηγείτο ὁ λαός, οὐχὶ μόνον χάριν τέρψεως, ἀλλὰ καὶ χάριν διδασκαλίας. Τοιοῦτον σκοπὸν διδακτικὸν ἔχουν καὶ αἱ παροιμίαι.

Ἀδύνατον ἱστορικῶς ν' ἀποδειχθῇ τίς εἶνε ὁ ἐρευ-

ρέτης τοῦ μῦθου ἢ τῆς παραβολῆς. Οἱ γονεῖς ἰδίως προσεπάθουν διὰ παραδειγμάτων πρακτικῶν πλαστῶν συμβάντων νὰ διδάσκωσι.

Ἡ σοφία ἀπὸ τῆς Ἀσίας ἦλθεν ἐν Ἑλλάδι, ἐν ἣ, ἐθαυματουργήσεν ὡς ἐθαυματουργήσεν καὶ ἡ τέχνη. Ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος οὐ μόνον ἐξηπλώθη εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, ἀλλ' ἐπῆγε καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν ἰσχυροτέρᾳ. Οὗτος καὶ ὁ Ἀσιατικὸς μῦθος, ἐγένετο ὁ Αἰσωπεύος ὁ ἐλληνικὸς ἐντεχνος καὶ ἀθάνατος. Ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μετέβη εἰς τὴν Ῥώμην καὶ ὁ Φαίδρος γίνεται μιμητὴς ἔξοχος. Μεταβιβάζει εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ ἰδοὺ οἱ Fabliaux καὶ τελευταῖος ὁ ἀθάνατος Λά Φονταίν. Ὁ γάλλος οὗτος, καὶ ὁ ῥώσος Κρίλωφ εἶνε οἱ μεγαλειότεροι μυθοποιοὶ τῶν νεωτέρων φιλολογιῶν, ἀλλὰ ὅμως τοῦ Αἰσώπου μιμηταί.

Εἶπομεν ὅτι ἡ σοφία, ἐξ Ἑλλάδος μετέβη ἢ μάλλον ἐπέστρεψε καὶ εἰς Ἀσίαν, ἰσχυροτέρᾳ. Ἐν τῇ μυθολογίᾳ τῶν Βέδων φαίνεται ὅτι δύο θεοὶ μεταβάλλονται ὁ εἰς εἰς περιστέρᾳ ὁ ἕτερος εἰς ἰέρακα. Καὶ εἰς τὴν βουδδικὴν παράδοσιν σώζεται ἡ περιστέρᾳ ἀπὸ τὸν ἄρπαγα ἰέρακα ὑπὸ βασιλείᾳ καὶ τὸ σωθὲν ζῶν ἀνταποδίδει τὴν χάριν.

Ἴδου τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ ἐνστικτὸν. Τῆς εὐγνωμοσύνης ἡ παράδοσις σοφὴ καὶ παλαιάτη. Ὅμως περιέργων εἶνε ὅτι ἡ ἀρχαιότερᾳ συλλογῇ Ἰνδικῶν μύθων, εἶνε ἡ Παρσιατάρτα καὶ ὁμοιάζουσι δὲ οἱ μῦθοι πρὸς τοὺς αἰσωπεύους. Ὅμως ἡ Παρσιατάρτα εἶνε ἐργασία φιλολογικὴ καὶ ὁ συλλογεὺς περισυλλέγει ὅτι εὐρίσκει εἰς τὰς Ἰνδικὰς παραδόσεις. Διὸ ἡ Ἰνδία δὲν ἔχει μυθοποιῶν πρωτότυπον καὶ τοῦτο διότι ὁ λαός, ὡς εἰπώμεν ἀνωτέρω, εἶνε ὁ κατ' ἐξοχὴν μυθοποιός.

Φαίνεται ὅτι ὁ Ἰνδικὸς μῦθος ἦλθεν ἐν Ἑλλάδι, ἔλαθεν ζῶν καὶ μετεμορφώθη εἰς ἐλληνικὸν καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐγένετο κοσμοπολίτης καὶ διδασκαλὸς αὐστηρότατος, νοουθετῶν τιμωρῶν, καὶ τὴν ἀλήθειαν κηρύττων, μὴ φοβούμενος οὐδὲ τοὺς βασιλεῖς καὶ τοὺς ἱερεῖς.

Σπυρ. Δὲ Βιάζης.

Τῇ Δοῖ Αἰκατερίνῃ Π'.

Σὰν εἶδα, κόρη ἀσύγκριτη,
Τὴ μαγικὴ μορφή σου
Ν' ἀνοίγῃ κόσμῳ οὐράνῳ
Στὴ δόξα μου καρδιά·
Σὲ δὲ τὸ βλέμμα ἐγύρισα,
Καὶ στὴ γλυκεῖα μορφή σου,
Ἦπια μὲ πόθο ἀπόκρυφο
Τῆς γῆς τὴ λησμονιά.

Μαζί σου τώρα βροῦκουμαι,
Μαζί σου τώρα μένω
Καὶ σὲ κυττάζω ἀκίνητος
Μ' ἀπόκρυφο καὶ μύθῳ·
Ὅ,τι στὸ κόσμῳ ἐσκεψτικά
Εἶνε γιὰ μένα ξένο,
Καὶ σοῦ μετροῦ τὸ στῆθός μου
Τὸν κάθε του παλμό.

Ὅλα στὴ γῆ ἐνεκρῶσανε,
Τὸ πρόσωπό σου μόνο
Γιὰ μένα ζῆ, κι' ἀνοίγοντας
Μιά νέα παρηγοριά,
Ὅλα τὰ νέφη ἐδιάλυσε,
Γλυκαίνοντας τὸν πόνο,
Καὶ μούφερε τὸν Πλάστη μου,
Τὸν ἥλιο πλεῖο σιμά.

Ι. Ν. Γρυπάρης.

ΑΠΟ ΤΟ «ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ»

ΙΟ ΜΕΦΙΣΤΟΦΙΛΗΣ

Ἄψ' τὸ ζεστό σου στρώμα
Σηκώσου, Μαργαρίτα,
Τοῦ ἔρωτα ἢ σαῖτα
Γῆ κι' οὐρανὸ περνᾷ.

Ὁ Σατανᾶς σοῦ ψάλλει
Τὸ παναρμόνιον ἄσμα
Ποῦ τοῦ θνητοῦ τὸ φᾶσμα
Θὰ λήρ παντοτεινά.

Κάποιος δεῖλὰ πεθαίνει
Στὸ ξύλο καρφωμένος,
Στὸν κόσμῳ πάντα ξένος
Στῆς φύσις τὴ φωνή.

Στὴν πλάσι ὁ Φάουστός τρέχει
Καὶ τοῦ ἔρωτα ἢ σαῖτα·
Σηκώσου, Μαργαρίτα,
Περνᾷ ἢ Μαγδαληνή.

Στέφανος Μαρτζώκης

Η ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΑΙΞΠΗΡΟΥ

«Ὁ βασιλεὺς Λήρ.» Ἐμελετήσαμεν τὴν ἀνωτέραν ἐκφυλογενῆ κατάστασιν τοῦ Ἀμλέτου ἤδη ἔλωμεν εἰς τὴν ψυχοπαθολογικὴν μελέτην τοῦ «Βασιλέως Λήρ». Εἶνε γνωστὸν, ὑποθέτω, τὸ θέμα. Ὁ Βασιλεὺς διακρίνει τὸ κράτος του καὶ προσφέρει αὐτὸ εἰς τὰς δύο του θυγατέρας, ἀδικῶν τὴν τρίτην, τὴν μικροτέραν Κορνηλίαν. Αἱ δύο πρῶται περιποιητικαί μέχρι τοῦδε, ἀφίνουσιν ἐλεύθερα τὰ ἐνστικτὰ των, ὅταν ἀπέκτησαν τὴν κληρονομίαν καὶ διώκουσι τὸν γέροντα πατέρα των, ὅστις ἰδὼν τὴν ἀποτρόπαιον διαστροφήν τῆς καρδίας τῶν θυγατέρων του καὶ εὐρῶν περιθλάψιν εἰς τὴν μικροτέραν του κόρην, ἐξεμάνη ἐξ ὀργῆς καὶ ἀναχωρεῖ μετὰ τῆς νεωτέρας ἐκείνης Ἀντιγόνης, εἰς τὸ ἄγνωστον τῶν περιπλανήσεων ἀσκεπῆς, ὑπὸ τὰς θεύλας τοῦ οὐρανοῦ καὶ θνήσκει ὁ ἀτυχὴς οἰκτρῶς μετὰ τῆς κόρης του. Τοὺς παρακολουθοῦσι καὶ ὁ τρελλὸς γελοιοποιός, γελῶν διαρκῶς διὰ τὰ συμβαίνοντα. Περὶ τῶν ἄλλων ἐπεισοδίων τοῦ δράματος, μολονότι οὐσιωδῶν, δὲν ποιούμεθα μνείαν, διότι τὰ κατὰ τὸν Λήρ ἀποτελοῦσι τὴν ψυχὴν τοῦ δράματος.

Και ένταύθα ό τιτάν τής δραματικής δυνάμεως παρέστησε με δαιμονίαν τραγικήν μεγαλοπρέπειαν τήν εκτύλιξιν τών ψυχολογικών γεγονότων, άτινα παρήγοντο υπό τών αντίθετων ήθικών αιτίων και όρων και κοουόργου εκείνης εποχής, καθ' ήν ή εκριλογενής διαστροφή τής καρδιάς τών δύο θυγατέρων εξέδηλώθη έν δλη αυτής τή φρικαλεότητα τής άγχωμοσύνης. πιέζουσα, θλίβουσα και καταστρέφουσα τήν ένάρετον Κορνηλίαν και φονεύουσα έν τή παραφροσύνη τήν άγχθότητα τής εύπίστου πατριικής καρδιάς. Ο άτυχής Λήρ κατάπληκτος εκ τής άχαριστίας, κατελήφθη υπό μηχανικής όργης και διανοητικής συγγύσεως, κυρίως όμως υπό τής λυσσώδους εκείνης μηχανικής όργης, ήτις τόν συνήρπασεν άσυνειδήτως εις άγνώστους πορείας, άσχεπής. με βλέμμα και ζώην παράφρονα, υπό τās τρικυμίας τής άτμοσφαιρας. υπό τήν θυελλώδη του ούρανού παραφροσύνην, ήν ουδόλωσ ήσθάνετο. διότι ήκουεν έντός του τήν ιδιικήν του μηχανικήν όργήν, τήν ιδιικήν του παραφροσύνην και έν τοιαύτῃ τραγικήν οίκτροπτητή θνήσκει τό άτυχές θυμα τών εκφιλογενώς διαστραμμένων θυγατέρων του. Έπί του πτώματος τούτου πίπτει νεκρά και ή δηλητηριασθείσα και καταθλιβείσα άρετή, πίπτει νεκρά ή Κορνηλία.

Ο δέ παρακολουθών τόν Βασιλέα Τρελλός γελοτοποιός, ό περιστῶν τόν κοινόν νοῦν, τόν θεώμενον και παρακολουθούντα τὰ συμβαίνοντα πρό τοιούτης άνοσορόπου εκτροχιάσεως τής ζωής ήναγκάσθη νά παραφρονήσῃ και τό συνδέσῃ ως ήγώ πᾶσαν ήθικήν πτώσιν και καταστροφήν διά του γέλωτός του και τών άσυνκρῆτων του φιλοσοφιών.

«Ο Μάκβεθ». Η υπόθεσις του γιγαντιαίου τούτου δράματος έχει ως εξής. Ο στρατηγός Μάκβεθ όνειροπόλει και μελαγχολικός και προδικαθειμένος και με όλίγην ήθικήν άνογην, νικά εις τινα έκστρατείαν και βλέπει τρεις Μαγίσσας χειρετώσας αυτόν και προσαγορευούσας αυτόν βασιλέα τής Σκωτίας. Η κυρία Μάκβεθ φιλοδοξομανής, ώθει τόν σύζυγον της νά φινεύσῃ τόν βασιλέα, όστις και φονεύεται υπό του Μάκβεθ του ήδη βασιλέως. Ο φίλος του Banquo είνε ύποπτος, δι' ό και προσκληθείς εις γεῦμα, δολοφονείται. Είς τό γεῦμα όμως τούτο περίσταται τό φάσμα του εις τό ζευγος μόνον όρατών. Τήν δολοφονίαν ταύτην έπακολουθοῦσι και άλλαι, έως ότου στρατηγός τις έπαναστατήσας, εισβάλλει και φονεύει τόν Μάκβεθ με όλας του τās προσφυγάς εις τās Μαγίσσας. Η Λαίδη Μάκβεθ μετά τήν δολοφονίαν ήσθάνετο πάντοτε εις τās χείρας της «κηλίδας αίματος» και όσμην αυτού, ύπνοβάτις δε γενομένη εκ τών συγκινήσεων τούτων ήγείρετο του ύπνου και ύπνοβατικώς παρελήθει περί τών αίματηρών κηλίδων τών χείρων της.

Έδω έχομεν άλλο άγριον δράμα, τραγικώς εκτυλίσσον τās διαφόρους εκρήξεις και αναλαμπάς, τās όποιας εκπέμπουν τὰ εύφλεκτα εκείνη ήθικά στοιχειά τήν διαστροφήν τής ψυχής, τών κληρονομικών προδικαθεισεων του νευρικού συστήματος του Μάκβεθ και τής κυρίας του, τής φρενητιωδώς φιλοδόξου και του όνειροπόλου στρατηγού, του προσδιαθειμένου εις ψυχικάς παθήσεις. Η νίκη του στρατηγού συνεκλόνησε τήν έγκεφαλικήν του ισορροπίαν, και ίδου αι ψευδαισθήσεις έμφανίζόμεναι υπό τήν μορφήν τών όπτασιών εκείνων, αιτίνας γλιστρῶσαι εις τόν πυκνόν άέρα, παρίστανται ως Μαγίσσαι πρό του στρατηγού και τών προσαγορευσεων: «Χαίρε, βασιλεῦ τής Σκωτίας!» Αλλ' ό Μάκβεθ άπλως έταράχθη. Έπρεπε νά υπάρχη ή άγρίως ιστορική σύζυγός του, ή εκφιλογενής ίσως φιλοδο-

ξομανής, ή πάσχουσα σχεδόν εκ παραληρήματος μεγαλείων, διά νά τόν ώθήσῃ εις τήν πράξιν, εις τό έγκλημα, εις τόν φόνον του βασιλέως Duncan. του φίλου των Banquo και τώσων άλλων εγκρίτων Σκωτικών οικων, διά τήν κατάκτησιν και τήν διατήρησιν του θρόνου. Αι ψευδαισθήσεις και αι παραισθήσεις μετά τὰ γεγονότα ταῦτα λίαν, έπιστημονικώς αναθρήσκουσιν εκ του κατωφλίου τής συνειδήσεως τής Λαίδη Μάκβεθ, ήτις ύπνοβάτις, τρίβει τās κατεσπιλωμένες χείρας της διά νάποτρίψῃ τās κηλίδας του αίματος, διά νά άπομακρύνῃ τήν όσμην αυτού, ήν όλα τὰ άρώματα τής Αραβίας δέν είνε ικανά, όπως τήν εξαφανίσωσιν. Η όπτασία του Banquo, κατακαμβάνοντος τήν θέσιν του έν τῃ τραπέζῃ πέντε λεπτά μετά τήν δολοφονίαν του, συμπληροῖ τήν ψυχιατρικήν συνδρομήν τών φαινομένων, άτινα τώσον τελείως, τώσον έπιστημονικώς συντάξῃ και έξετιλίξῃ έν τῷ δράματι ζώντα και διασειόντα και συγκλονούντα και καταστρέφοντα τήν ήθικήν ζωήν, ό δαιμόνιος ψυχίατρος, ό πατήρ τής ψυχιατρικής Ουίλιαν Σαιξπηρ.

«ΟΘέλλος». Δέν γνωρίζω. έν ό άναγνώστης είδε τόν Μουά Σουλῦ ως Όθέλλον. Έάν τόν είδε, θά ένθυμείται ίσως, θά άκούῃ έντός του άκόμη τήν βοήν τής θυελλώδους εκείνης φωνής του παραφρονήσαντος εκ τής ζηλοτυπίας του Αραβος στρατηγού. του λυσσώντος, του πίπτοντος υπό τό κράτος έπιληπτικού παραζυσμού, σχετικού με τούς στρατηγούς. Η συκοφαντία του Ιάγου, ως ήθική βόμβα εκρηκτική άνετίναξεν εις τόν άέρα τό άνάκτορον τής εύτυχίας του Όθέλλου, έπλήρωσε τήν σκηνήν συντριμμάτων και πτωμάτων, έφ' ών εκάινετο ό ζηλότυπος Θεέλλος, υπό τό κράτος του παραληρήματος τής ζηλοτυπίας του. φονεύων τήν ένάρετον Δισδαίμόνικν, τόν Ιάγον και εκτυτόν και πίπτει νεκρός, έν πτωγαιική άκαμψία. μετά τελευταίον άσπασμόν πρός τήν άθωάν του συζυγον.

Φόνου, θάνατου, παραφροσύνας, καταστροφαι και εγκλήματα είνε τὰ τέλη τών Σαιξπηρειών δραμάτων.

Η φρενίτις όμως ουδέποτε έλλείπει, καθως και άποτρόπαιος ήθική διαστροφή του εκφυλισμού. Και λίαν δικαίως διότι υπάρχει τι άνώτερον του θανάτου, άνώτερον του εγκλήματος, άνώτερον τής άρᾶς επί γενικών όλοκληρών, υπάρχει τι άνώτερον όλων τούτων, δυνάμενον νά συγκλονίσῃ τήν ψυχήν του θεατοῦ, δυνάμενον νά έπαρκέσῃ εις τήν άπότισιν τών δικαιωμάτων τών φρικωδών ήθικών αιτίων τής εποχής εκείνης, άτινα ό Σαιξπηρως ήθέλησε νά βελτιώσῃ, και τό άνώτερον τούτο είνε ή παραφροσύνη.

Η φρενίτις, ή άγνωστος έπιστημονικώς εις τήν εποχήν εκείνην έσυστηματοποιήθη ουχί εις σύγγραμμα. άλλ' εις δράμα, ζῶσα, δρώσα και καταστρέφουσα υπό του φοβερού εκείνου τραγικού τής Αλβιωνός. Διά τούτο ουδόλωσ κωλύομαι νάποκαλέσω τούτον άληθῆ και έπιστημονικόν πατέρα τής ψυγιατρικής τόν μέλλοντα τούτον και θυελλώδη άετόν, όστις πελωρίως τανύει τās πτέρυγας του και εισδύει εις τὰ σκότια βάθη τής παραφροσύνης, βλέπων εις τό νύκτιον φῶς τής φρεναλλοιώσεως, τούς νευροπαθολογικούς όρους, ύφ' οῦς τελούνται τὰ ψυχολογικά γεγονότα, τόν μυστηριώδη συνειρημόν τής παραφροσύνης.

Και ως ιατρός και ως άνθρωπος καταθέτω κατάπληκτος τόν φόρον του θαυμασμού μου πρό του γίγαντος τραγικού τής Αλβιωνός και του δαιμονίου πατρός τής ψυχιατρικής.

Σ. Ζωγραφίδης

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΗΣ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ

Οι αρχαιολόγοι εορτάζουν, νομίζουν ότι άνευρέθη ό τάφος τής Κλεοπάτρας. Κατά τόν Πλούταρχον ή ώραία βασίλισσα μή θέλουσα νά κοσμήσῃ τόν θρίαμβον του Καίσαρος ήτοκτόνησε λαβούσα τό δηλητηριώδες φίλημα άσπίδος, τήν όποιαν έτοποθέτησε επί του άλαβαστρίνου στήθους, και τήν όποιαν τῇ έπρ-μήθευσε ύπηρετής τις έντός καλάθου πλήρους σύκων. Είς τό ανάγλυφον μαυσαλείου εύρεθέντος υπό τινος άγγλου αρχαιολόγου εύρηται γεγλυμμένη γυνή έξόχου καλλονής εις στάσιν θλιβεράς άγνιας ένεκεν του δήγματος όπερ λαμβάνει υπό μικρού όφους. Τό πρόσωπον τής ψυχορραγούσης εκείνης γυναικός όμοιάζει πρός τās εικόνας τών Αιγυπτιακών εκείνων νομισμάτων τὰ όποιά διεσώσαν εις τόν κόσμον, τήν εικόνα τής περικαλλούς βασίλισσας εις τήν όποιαν όρείλεται συγγνώμη διότι πολύ ήγάπησεν. Έκειναι αι εικόνες, ό όφιος όστις δάκνει τό στήθος μιᾶς γυναικός όλον έν γένει τό ανάγλυφον έγένετο αίτία τής εορτής τών αρχαιολόγων, τήν όποιαν σās προείπον, και ότινες διά χειρός ιεροσούλου απέκαλυψαν τόν τάφον έν τῷ όποίῳ εύρον όλίγα όστά και έν κρανίον, τό όποιον δέν θά δυνηθῶσι ποτέ νά φαντασθῶσι κεκαλυμμένον διά του άπαραμμύλου δέρματος όπερ ποτέ τό εκάλυπτε, και κεκοσμημένον διά τής αιθερείου εκείνης κόμης, τής όποιας εισέτι έν τῷ κόσμῳ έναπομένει ή άνάμνησις. Είς τās δύο κιτρινοειδεις όπάς του κρανίου δέν θά δυνηθῶσιν οι αρχαιολόγοι νά ιδώσιν εκείνους τούς γοργούς και ώραίους όφθαλμούς τών όποιων έν μόνον βλέμμα ήρει νά καταστήσῃ ένα ήρωα άπειθῆ πρός τήν τιμήν και τούς θεούς. Ο γέρον αρχαιολόγος όστις έρχεται πρό ήμῶν μετά κρανίου εις τήν χείρα να καταστρέψῃ έν ιδανικόν καλλονής δέν δύναται νά γίνῃ εύμενῶς δεκτός. Έλπίζομεν ότι εις τούς όφθαλμούς γλύπτου τινός ή ζωγράφου ή χείρ τής μεγαλοφυίας άποτυποῖ τό ώραιον φάντασμα τής κυρίας τών ιερογλυφικών και τών άφώνων Σφιγγῶν εις τρόπον ώστε νά δύναται νά έξηγῆσῃ εις τούς θαυμάζοντας ανθρώπους πῶς και διατί εις ήρωας όταν είδε έν τῇ ναυμαχίᾳ φεύγουσαν τήν ναυαρχίδα τής βασίλισσας, έφυγε και αυτός, και άφῆκε τήν νίκην εις εκείνο τό παιδίον, όπερ ώφειλε νά αισθανθῆ έαυτό πολύ τεταπεινωμένον, ότι ήδυνήθη νά νικήσῃ τοσοῦτον εύκόλωσ τόν Ανωτίωνον του όποιου ή καρδιά είχε προσδεθῆ διά χρυσοῦ νήματος από του πηδαλίου τής ναυαρχίδος τής Κλεοπάτρας. Αγάλματα και εικόνας τής Κλεοπάτρας αρκετάς είδον έν τῷ κόσμῳ, άλλα και-τοι ώραίας ουδέμία μοι έξήγησε καθαρῶς τούς λόγους τής μανίας του Ανωτίωνου. Βλέπω εκείνα τὰ ώραία άγάλματα, εκείνας τās θαυμαστάς εικόνας, αιτίνας παρουσιάζουσι τήν Κλεοπάτραν, με άγουσιν εις τό νά εἶπω «άλλ' έν τούτοις ή τιμή, ή Ρώμη, ήξίζον πλέον ή αύτη ή εκ λευκοῦ μαρμάρου κυρία». Θά υπάρξῃ ποτέ εις τόν κόσμον καλλιτέχνης, όστις θά δυνηθῆ έν τῷ μαρμάρῳ ή έν τῷ πανίῳ νά μάς δείξῃ ὅτι υπήρξέ ποτε έν Αιγύπτῳ γυνή, τής όποιας οι όφθαλμοί, ή κόμη, τό μενίδιαμα, ήξίζον πλέον εκείνου όπερ ό Ανωτίωνος άπόλεσε; Οχι άναμφιβόλωσ. Ο έξωγραφημένος όφθαλμός δέν κλαίει, δέν γελᾷ, τό εκ μαρμάρου στόμα δέν φιλεῖ και δέν λέγει τούς γλυκεῖς εκείνους λόγους, ότινες καθιστῶσι τινά παράφρονα. Ω ουδέεις αρχαιολόγος τυμβωρύχος θά δυνηθῆ νά καταστρέψῃ εκείνο όπερ ουδ' ή τέχνη ήδυνήθη έως τώρα νά άποτυπώσῃ όταν καταμυτρήσῃ τήν γω-

νίαν του μετώπου και τήν περιφέρειαν του κρανίου τής Κλεοπάτρας, ουδέν θά μάθητε εκ του μυστηρίου τής καλλονής και τής καρδιάς της.

Τό μυστικόν τής καρδιάς τής Κλεοπάτρας δέν τό έμάντευσεν ή εις μόνον άνθρωπος ό Shakspeare. Και σκέπτομαι ότι, όταν ή εύγενής σκιά του μεγάλου Αγγλου ποιητοῦ εγκατέλειπε τήν γῆν και μετέβῃ εις τούς αιθερίους εκείνους τόπους όπου συναθροίζονται τὰ πνεύματα, εκεί όπου ήναι άποκεχωρισμένα του σώματος, πρέπει μετ' έλαβε τήν μεγάλην παρηγορίαν νά τόν συναντήσῃ μετά εύπροσγόρου χαιρετισμοῦ ή σκιά τής Αιγυπτίας βασίλισσας διά τήν τέχνην δι' ήν τήν άπθανάτισεν εις έν τών δραμάτων του.

Ω τις γινώσκει πόσον ή σκιά τής περικαλλούς βασίλισσας θά ήγνακτήσῃ όταν έννόησεν ότι ό Αγγλος αρχαιολόγος άνέφξεν εκείνο τό μαυσαλείον έντός του όποιου υπήρχε τό φρικῶδες κρανίον περί ου σās εἶπον. Όποιαν κραυγήν άγανακτήσεως θά έρρηξεν εις τό άπειρον. Και έχει δίκαιον. Μετά θάνατον ή γυνή μάς συγκρατεῖ διά τής φήμης τής καλλονής της. Η ώραιότης διά τήν γυναικα είναι ότι τό πνεῦμα διά τόν άνδρα. Φαντάσθητε μιάν γυναικα, ήτις άντι νά πορευθῆ εις Ρώμην όπως έπιδειχθῆ ως αιχμάλωτος, ένδύεται ως βασίλισσα, θέτει τό στέμμα επί τής κεφαλῆς και μή αισθανομένη πλέον τās αδυναμίας του φίλου της λέγει εις τινά θεραπεινίδα δεικνύουσα τόν όφιν όστις τήν δάκνει «ιδε πῶς κοιμάται τούτο τό παιδάριον όπερ έχω επί του στήθους μου! ιδε πῶς πίνει τό έρυθρόν γάλα τής τροφοῦ του...» Μία γυνή ήτις γνωρίζει νά καταπονήσῃ τούς αιῶνας και τό ανθρώπινον πνεῦμα να έπιδείξῃ τήν μαγείαν τής καλλονής της και τής ήδυπαθείας της, δύναται βεβαίως νά τρέξῃ από άστέρους εις άστέρια και νά ρήξῃ κραυγὰς αναρμόστους δι' εκείνον όστις δεικνύει εις τόν κόσμον τό κρανίον....

Αλλά πρός παρηγορίαν ω εύγενής μεγαλειοτάτη, ω φιλάτη σκιά, έπίτρεψον νά σοι εἶπω ότι ουδέεις ποτέ εις τόν κόσμον θά πιστεύσῃ, βλέπων τόν Αγγλον αρχαιολόγον, ότι κρατεῖ εις τās χείρας του όπερ δύναται νά συνδεθῆ πρός τήν φήμην τής καλλονής σου. Η άνάμνησις τής καλλονής σου θά εξακολουθῆ νά άπασχολῆ τήν φαντασίαν τών ποιητῶν και νά ήναι τό άντικείμενον τών έν τῷ κόσμῳ λογογράφων.

Μετάφρασις.

Ν. Ι. Λεονταρίτης.

Όταν κι' εδῶ τήν τρέλλα θ' αγρικᾶς
Παντοῦ στο καρναβάλι νά ξεσπᾶν
Μεσ τό νοσοκομεῖο, ω μη ξεχνᾶς,
Πῶς κάποιος δυστυχῆς ψυχομαχᾶει.

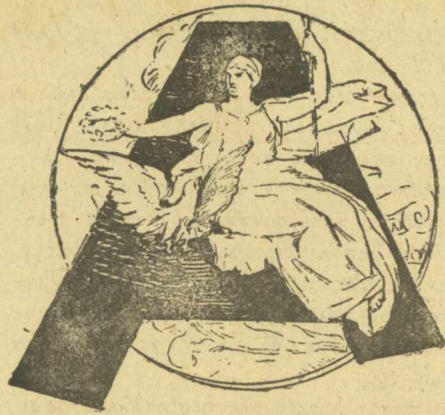
Όταν εύτυχιομένη θά πετᾶς
Στή ζάλη του χοροῦ, στρέψε στο πλάι
Και θε' ν' άκούς τῆ συφορᾶ μεμιάς
Στά σκαλοπάτια κάτω νά βογγᾶν,

Όταν γλυκα ή έλιπίδες στή μορφή σου,
Θε νά γελοῦν, ᾶς θυμηθῆ ή καρδιά σου.
Πῶς δε γελοῦν στή νιότη τῆ θλιμμένη.

Κι' όταν θά καθρεφτίξῃσαι, θυμίδου,
Πῶς μόνο ένα διαμάντι άπ' τὰ μαλλιά σου
Μπορεῖ νά σώσῃ εκείνον ποῦ πεθαίνει.

Κατά τόν STECCHETTI

Σωτήρης Ε. Σκίπης.

ΥΡΑ ΔΡΑ- ΚΟΠΟΥ- ΛΟΥ

Ω Μάγισσα ! γονατιστός κ' εγώ εμπροστά
Είς τὰ βασιλικά σου πόδια τὰ καμαρωτά,
Δέξου ποῦ σοῦ προσφέρω ἕνα στεφάνι!

Ω Μάγισσα ! ἀπὸ τὰ παραδείσια τὸ ἔχω κάνει
Τὰ κρίνα! ποῦ ἀντιφεγγίζουν ὡς τὸ χιόνι,
Καὶ ὡς ἡ παρθενικὴ σου ἡ ὄψι μόνη!

Ω Μάγισσα ! τόχω στολίσει μὲ ἀστέρια
Μὲ τέχνη ποῦ ἀπὸ τὰ δικά σου ἐπῆρα χέρια,
Ποῦ ὅλες τῆς ἀρμονίας σκορποῦν καὶ τὰ στοιχεῖα!

Ω Μάγισσα ! εἰν' ἡ κρινάτῃ μέθῃ ἡ θεία
Βγαλμένη ἀπ' τὸ πολὺ τῆς μουσικῆς σου πάθος,
Κι' ἀπὸ τῶν μαύρων σου ματιῶν τὸ βάθος!

Ω Μάγισσα ! καὶ γὰρ νὰ φθάσω ὡς τὰστρα ἐκεῖνα
Καὶ ὡς τὰμάραντα τοῦ παραδείσου κρίνα,
Ἐσὺ μὲ ἀνέβασες τόσῳ ψηλά ἐκεῖ

Μὲ τὴ γλυκεῖά σου μουδική! . . .

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΝΕΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἐφ' ὅσον δὲν ἐξευρεθῶσιν οἱ περὶ τοὺς φθόγγους καὶ τὴν κλίσει νόμοι τῆς δημοτικῆς καὶ γνωσθῆ ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβέστατα ἢ δύναμις καὶ σημασία καὶ ἔκτασις ἐκάστου αὐτῶν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γραφθῆ ὑπ' οὐδενὸς ὅπωςδὴποτε καθαρὰ. Διότι ἴσα-ἴσα διὰ τὴν ἀγνοίαν ταύτην καὶ διὰ τὴν μικρὰν διαφορὰν πολλῶν φαινομένων τῆς νέας ἀπὸ τῶν τῆς ἀρχαίας ἡμεῖς παραγόμεθα εὐκ-
λώτατα εἰς χρῆσιν τῶν ἀρχαίων καὶ παραγώνισιν τῶν νέων, τ. ἔ. εἰς ἐξαφανισμὸν τῆς γραμματικῆς τῆς νέας· δύο μόνον παραδείγματα θ' ἀρκέσωσιν εἰς δῆλωσιν τοῦ λεγομένου. Τὰ θηλ. ὀνόματα τῆς γ' κλίσεως εἰς ια, οἶον ἡ πίστις, ἡ θλίψις, ἡ πόλις, ἡ ὁδός, ἡ γρηῖσις, ἡ θέσις, ἡ ζήτησις, ἡ Κυβέρνησις κττ. ἀπαγγέλλει ὁ λαὸς ἀνευ τοῦ τελικοῦ ς, ἡ πίστις, ἡ Κυβέρνησις, κττ., οὐδεμία δ' ὅμως ἀμφιβολία, ὅτι ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐννοεῖ καὶ τοὺς μετὰ τοῦ ς τύπους, ἡ πίστις, ἡ Κυβέρνησις κττ. οὐδεμία δ' ὅμως ἀμφιβολία, ὅτι ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου, ἐννοεῖ καὶ τοὺς μετὰ τοῦ ς τύπους, ἡ πίστις, ἡ Κυβέρνησις κττ. Ὁ ἀγνοῶν λοιπὸν τὴν μεγάλην σημασίαν τοῦ νόμου τῆς παραλείψεως ταύτης τοῦ ς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικῇ, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν θὰ διστάσῃ ν' ἀποκαταστήσῃ αὐτὸ καὶ λέγων καὶ γράφων, ἵνα οὕτω συμ-

φωνῆ τῇ παλαιᾷ. Ἄλλὰ πόσον διὰ τῆς προσθήκης ταύτης βλάπτει τὴν γραμματικὴν τῆς δημοτικῆς, κατανοεῖ μινον, ὅταν ἀναλογισθῆ, ὅτι ἀφοῦ ἡ ὀνομαστικὴ ἐσχηματίσθη με' α τοῦ-ς, ἢ πόλις, δὲν δύναται νὰ λεγθῆ, ἢ γενική τῆς πόλις, ἢ τε ἔχουσα ὁμοίως τῇ παλαιᾷ ὀνομαστικῇ, τῆς πόλις—ἢ πόλις, διὸ ἀνάγκη τότε ἀπόλυτος νὰ κανονισθῆ καὶ αὕτη κατὰ τὸν ἀρχαίον τρόπον, τῆς πόλιεως. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς ἐγίνε τοῦτο καὶ εἰσῆχθη εἰσῆχθη πᾶσα ἡ περιτοσύλλαβος κλίσις τῆς παλαιᾶς καὶ εὐθὺς παρηγωνίσθη καὶ ἐξεβλήθη ἡ κλίσις τῆς νέας. Ἡ ἐλαχίστη ἄρα καὶ ὄλιως ἀνώδυνος φαινομένη μεταβολὴ ἐκείνη τῆς προσθήκης τοῦ-ς, τοσαῦτα κατ' ἀνάγκην ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἐπακολουθήματα.

Ὅμοιως πάντες ἠξεύρομεν τὸ δημοτικὸν ἔμορφος ἢ ὄμορφος (ὅπως ἐν Κρήτῃ καὶ ἀλλαγῇ λέγεται)· ὅτι δὲ τοῦτο ἐλάχιστον ἀφίσταται τοῦ ἀρχαίου ἔμορφος, βλέπει ἕκαστος καὶ πρὸς τούτοις ὅτι ὑπὸ πάντων θὰ ἐννοηθῆ μεταβαλλόμενον εἰς αὐτὸ. Καὶ ὅμως ἡ ἀπαγγελία τοῦ ἔμορφος καταπατεῖ θεμελιώδη εθολογικὸν νόμον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· διότι τὸ σύμπλεγμα θ+μ εἶναι ὄλιως ἀφόρητον. Οὐδεὶς λοιπὸν ἔχων γνῶσιν τοῦ φθογγικοῦ τούτου νόμου θὰ τολμήσῃ νὰ προσφέρῃ καὶ γράφῃ τὸν τύπον τοῦτον καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῶ γράφων τὴν δημοτικὴν.

Καθόλου ἄρα μόνος ὁ ἐπιστάμενος τὴν σημασίαν ἐκάστου νόμου εἴτε φθογγικοῦ εἴτε περὶ τὴν κλίσειν, σύνταξιν, καὶ σύνθεσιν τῆς δημῶδους θὰ δυνήθῃ ν' ἀποφύγῃ τὸν πειρασμὸν τῆς μεταβολῆς καὶ ἐξελληνίσεως τ. ἔ. ἐξαφανίσεως τῶν φαινομένων τῆς νέας ἑλληνικῆς.

Δῆλον λοιπὸν ἐγένετο πᾶσιν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ σύγχυσις καὶ ταραχὴ τῶν πάντων αὕτη θὰ ἐπικρατῆ, τ. ἔ. ἐφ' ὅσον δὲν θὰ κατορθωθῆ νὰ γνωσθῆ ἀκριβῶς καὶ γράφῃται ὅπωςδὴποτε καθαρὰ καὶ ἀμιγῆς ἡ δημοτικὴ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις ν' ἀναλάβῃ τὰ βαρύτερα καὶ σπουδαιότερα καθήκοντα, ὅποια πᾶσα γραφομένη γλώσσα ἔχει νὰ ἐκτελῆ. Μέχρι τοῦδε ἐγένετο αὐτῆς χρῆσις, εἰ καὶ σπανιώτατα ἀμιγῶς, εἰς τὴν ποίησιν. Οὕτω δὲ κατωρθώθη ὥστε μήτε αὕτη νὰ καταφρονηθῆ ὅπως πρότερον μήτε ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὴν εἰς τοῦτο νὰ νομιζέται γελοῖος. Τοῦτο δὲ βεβαίως σημαίνει τι, ἀλλ' οὐχὶ μέγα, διότι τοῦτο εἶναι ἡ ἀρχὴ μόνη τοῦ ἔργου. Εἰς σπουδαιότερα δὲ καὶ σοβαρώτερα δὲν κρίνεται αὕτη, ὅπως εἶδομεν, ἐξαρκούσα, οὐδ' ἡ χρῆσις αὐτῆς εἰς ταῦτα ἀρμόζουσα, ἀλλὰ μᾶλλον κωμικῇ.

Ἐπὶ τὴν ἔρευναν λοιπὸν καὶ συναγωγὴν τῆς δημοτικῆς ἄς στρέψωσι τὴν προσοχὴν των, ὅσοι ἀμφιβάλλουσι περὶ μέλλοντος τῆς νῦν γραφομένης, αὕτη εἶναι ἡ ἀρίστη καὶ ἡ μόνη ὁδός, δι' ἣς δυνατόν νὰ κατορθωθῆ τὸ ζητούμενον, ταύτην ἄς ὑποστηρίξῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἄς ἐπικουρήσωσιν οἱ δυνάμενοι. Διότι μόνον ὅταν ἐξευρεθῶσι καὶ γνωσθῶσιν οἱ περὶ τοὺς φθόγγους καὶ τὴν κλίσειν νόμοι, περισυναχθῆ ἡ γλωσσικὴ ὕλη, γνωσθῶσι τὰ κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ σύνταξιν κλπ. αὐτῆς, ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅταν περισυναχθῆ καὶ ἐτοιμασθῆ τὸ ὕλικόν, τότε μόνον θὰ εὐρεθῆ, ἄς τὸ ἐλπίζωμεν, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Σαίξπηρ ἢ Δάντε, ὅστις θὰ ἰδρῶσῃ τὸ περιβλεπτόν οἰκοδόμημα τῆς γλώσσης.

Εἶθε!

ΓΕΝΗΣΙΣ

1.

Μακρὰ ἀπ' τὸν Παρθενῶνα
τὸ νέο προσκυνοῦν Θεό,
μὰ νύχτα τοῦ χειμῶνα
ὅτ' οὐλύαιον τὸ σκοτεινόν.

Μακρὰ ἀπὸ τὰ παλάτια,
μέσα δὲ φάτνη ταπεινῇ,
ξανοίγουνε τὰ μάτια
τὸ θεῖο μας τὸ λυτρωτῆ.

Μιὰ νύχτα τοῦ χειμῶνα
δεῖχεται ἀκόμη πρὶο λαμπρό,
κι' ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα
τὸ σπύλαιον τὸ ταπεινόν.

Καὶ λάμπουνε στὰ μάτια,
ἔμπροστὰ στο θεῖο λυτρωτῆ,
νέας Αὐγῆς παλάτια
μέσα δὲ φάτνη ταπεινῇ!

ΠΙΤΑΦΙΟΣ

2.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ πόνου καὶ τῆς λύπης
Τῆς λύπης τῆς μεγάλης ποῦ σοῦ ἐγίνη
Ἄχτιδωτὸ στεφάνι, στὸ κεφάλι.
Τὸ θεῖο σου σῶμα ῥοδοστολισμένο
Ξανοίγει κάθε μάτι δακρυσμένο,
Ὁ λυτρωτῆ, καὶ μιὰ πηγὴ στὰ στήθια
Ἄσπερευτη ἀναβρῦζει καὶ δροσίζει
Χιλιούς καυμούς καὶ χιλιούς πόνους δβύνει.
Μὰ 'κεῖ ποῦ γλυκοφέγγει χρυσὴ αὐγοῦλα
Μ' ἕναν ἥλιο ποῦ ὅλα τ' ἄνθια ἀνασταίνει
Ξάφνου, προβάλλουν σύγνεφα καὶ μπόρες,
Μύριες φωνές καὶ σάλπιγμα πολέμου,
Κι' ἄρμάτων χτύποι καὶ θανάτου βόγγοι
Ἄλαφιασμένη τὴν ψυχὴ ξυπνάει.
Ὁ λυτρωτῆ, στ' ἄγριο πέλαο γαλήνη
Στῆς ἐγνοίης καὶ στὰ μίσθ καὶ στὰ πάθνη.
Γαλήνη στο σακάτῃ, ποῦ ζητιάνος
Χτυπᾷ τῆς θύρας μ' ἀπλωμένο χέρι
Καὶ τὸ μαχαίρι ὁστόμωσε ποῦ ὑψώνει
Μ' ὄργη, σφικτὰ κρατώντας ὁ κακοῦργος.

Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέττα.

Τὴν περιφρόνια τοῦ πλουσίου τὴν ξέρεις.
"Ἄκου τὴ χίρα, τὸν πεινασμένο ἄκου,
Τὸν ἄχρηστο σακάτῃ ποῦ δὲ κράζει.
Ἄχόρταγος ὁ κόσμος κι' ἄλλο θέλει
Κι' ἄλλο μαρτύριο καὶ ποτάμια ἀπὸ αἷμα,
Ἄγκάθιο στεφάνι πάντα θέλει
Τὴν πλατωσιὰ νὰ σκέπῃ τοῦ μετώπου!
Ὁ λυτρωτῆ, γαλήνιος καθὼς εἶσαι
Μέσα στὰ ἐντάθια σάβανα γεγμένως,
Τὸ στόμα μάθε ποῦ φιλιὰ σοῦ δίνει
Μονίχα τὴν Ἀλήθεια νὰ λατρεύῃ,
Καὶ μάγεψε τὰ μάτια ποῦ δὲ κλαίει
Καὶ ἡμέρωσε τὰ στήθια ὅπου φωλιάζουν
Ὅργη καὶ μίσθ, πάθνη καὶ λαχτᾶρες.
Κι' ἀπ' ἄρχοντας κι' ἀπὸ ζητιάνους διώξε
Τοῦ νοῦ τὸν ὕπνο, τοῦ ὄνειρου τὴ μέθνη,
Τῆς ἀτιμίας, τοῦ πλοῦτου, καὶ τῆς τύχης
Τὸ εἶδωλο σὰ ἡμίμαδι ν' ἀπομεινῃ,
Καὶ δεῖξε μας τὸ δρόμο, καὶ τὸ νόμο,
Ὅπου στῆς Δόξας φέρνει τ' ἀκροτόπι
Κι' ἀνάσπῃσε μας μιὰ μέρα μεγάλους!

Χρ. Βαρλέντης.

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Εἰς τὸ δημοτικὸν μας θέατρον ἐδιδάχθη κατ' ἐπανάληψιν ἡ «Ἀντιγόνη τοῦ Σοφοκλέους». Ἡ διδασκαλία ἀπὸ σκηνῆς παρομοίῳ ἀρχαίου δράματος εἶναι κάτι τι μέγα, κάτι τι ἂν ὄχι ἀκατόρθωτον, δυσκολώτατον ὅμως. Ὅσοι παρευρέθησαν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ δράματος, δὲν δύνανται ν' ἀποκρύψωσι τὸν ἐνθουσιασμόν των πρὸς τοὺς ὑποδουθέντας ἐρασιτέχνους τὰ μεγάλα ἐκεῖνα πρόσωπα, καθὼς καὶ πρὸς τοὺς πρωτοστατοῦντας ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ ἀρχαίου πνεύματος καὶ δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῶσιν τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διδασκαλίας ἀνυπολόγιστοι τὸ δύσκολον καθ' αὐτὸ τοῦ ἔργου καὶ τὰ πρὸς τοῦτο ἀνυπερέβλητα ἐμπόδια.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Μιστριώτης καὶ ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης τῆς ἀπαγγελίας κ. Σιγάλας, ἰδοὺ οἱ δύο πρωτεργάται τῆς εὐγενοῦς καὶ πατριωτικωτάτης προσπάθειάς πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἀρχαίων δραμάτων. Ὁ πρῶτος διὰ τῆς πατρικῆς αὐτοῦ προστασίας περὶ τὴν διοργανώσιν ἐταιρίας ὅλης πρὸς τὸν εὐγενῆ σκοπὸν, καὶ ὁ δεύτερος ὁ μόνος ἴσως Ἕλληνας κατὰλληλος πρὸς ἀποκάλυψιν ταλάντων καὶ δυνάμενος διὰ κόπων ἀτύττων καὶ τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτοῦ ἰδιοφυίας νὰ ἀναδείξῃ ἠθοποιούς μὲ σκηναῖον κλλος καὶ τὸ σπουδαιότερον μὲ ἀπαγγελίαν τεχνικὴν, πρᾶγμα, τὸ ὅποιον εἶναι σχεδὸν ἄγνωστον παρ' ἡμῖν καὶ σπάνιον. Ἡ διδασκαλία τοῦ δράματος κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπέτυχε καὶ τοῦτο εἶναι μέγα τι. Θὰ ἦτο βεβαίως θαῦμα ἂν κατάρθουν τινὲς τῶν μαθητῶν τοῦ κ. Σιγάλα νὰ ἐκτελέσουν ὅλα ὅσα ἐκεῖνος τοὺς ἐδίδασκε καὶ τότε δὲν θὰ ὠμιλοῦμεν περὶ ἐρασιτεχνῶν, ἀλλὰ περὶ ἀληθῶν ἠθοποιῶν. Ἐν γένει ἡ διδασκαλία τοῦ δράματος ἐπέτυχε, ἀλλὰ θὰ εἶχεν ἐπιτυχίαν πληρεστέραν ἂν εἶχε καλλιτέραν μουσικὴν.

Αὐτὸς ὁ ἴδιος Μιστριώτης ὠμολόγησε παρησησά, ὅτι μουσικὴν δὲν ἔχομεν καὶ ὅτι μικροὶ ἱερεῖς τῆς μεγάλης τέχνης οἱ ὑποκριταὶ τῆς Ἀντιγόνης παρίστανται.

Ἄλλὰ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ κ. Σακελαριάδης ἔκαμε τὸ πρῶτον βῆμα εἰς τὴν μουσικὴν, πρέπει νὰ χαιρετισθῇ εὐφροσύνως. Εἶναι γελοῖον νὰ ἐπικρίνῃ τις τὴν μουσικὴν τοῦ κ. Σακελαριάδου αὐθαίρετως καὶ ἀνεπιστημόνως, ὅπως δυστυχῶς κάμουν πολλοὶ τῶν δημοσιογράφων μας. Ἡ ἐπικρίσις ἔχει ἀνάγκην σοβαρῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἀποδείξεων καὶ ὄχι σατύρας καὶ καλαμποურიῶν. Καὶ ἡ μουσικὴ τῆς Ἀντιγόνης πρέπει νὰ κριθῇ ὡς ἀπαρχὴ πρὸς τὸ μέγα ἔργον, καὶ οὔτε ὁ κ. Σακελαριάδης πιστεύομεν ὅτι προβάλλει μὲ ἀπειτήσεις μεγαλοφυῶς μουσουργοῦ. Ὁ κ. Σακελαριάδης ἔδωσε τὸ παράδειγμα, ἄς τὸν μιμῶσιν καὶ ἄλλοι καὶ τότε εἰμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν καὶ μετὰ παρέλευσιν χρόνου ἀρκετοῦ, ἔχομεν μουσικὴν Ἑλληνικήν.

Ἄλλὰ τί τὰ θέλετε, κύριοι, διατί νὰ εἴμεθα ἀπιστοδοξοί; Εἴμεθα Ἕλληνας καὶ πρόκειται περὶ τῆς παγκοσμίου προγονικῆς ἡμῶν δόξης καὶ πολὺ δικαίως ὁ ἐνθουσιασμός μας κάμει νὰ τὰ βλέπωμεν ὅλα, ὡς διὰ μεγεθυντικῆς φακῆς, πλέον ὠραία καὶ πλέον μέγала. Εἴμεθα ὁ προνομιοῦχος λαὸς τῆς γῆς, πλήρεις τῆς ἀφθιτου δόξης τοῦ παρελθόντος, τῶν μεγάλων παραδόσεων καὶ πλήρεις χρυσῶν ἐλπίδων διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἄς τὰ λέγωμεν ταῦτα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ μὴ ἀπογοητευώμεθα, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἐπιδιδώμεθα μετ' ἀφοσιώσεως καὶ αὐταπαρνήσεως εἰς τὴν μελέτην καὶ τὴν

ἐργασίαν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ αἰσθανώμεθα τὴν ἱεράν ἀμιλλαν, ἡ ὁποία ἔφερε τὰ μεγάλα ἀποτελέσματα ἐν τῇ ἀρχαιότητι.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἀρχαία γλῶσσα εἶνε νεκρὰ δι' ἡμᾶς καὶ σχεδὸν ἀκατάληπτος, ὅτι δὲν εἰσέρχεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ εἶνε νεκρὰ προσφιλιῆς καὶ κατὰκειται ἐνώπιόν μας ὡς ἄλλη μήτηρ, διὰ τὴν ὁποίαν μας ἐπιβάλλεται ὁ μεγαλειότερος σεβασμός. Ὁ εὐρισκόμενος ἀπέναντι ἀρχαίου ἀγάλματος ἢ πρὸ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίου ναοῦ, κατὰπληκτος θαυμάζει τὴν ἀρμονίαν τῶν μελῶν τοῦ ἀρχαίου σώματος, τὴν χάριν καὶ τὴν καλλονὴν αὐτοῦ, ὡς τὴν ἀπλότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, αἰσθάνεται βαθύτατα τὴν μετὰ τὸ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρχαιότητος μεγάλην διαφορὰν, ἀλλ' αἰσθάνεται συνάμα καὶ τὰ γόνάτα του καμπτόμενα πρὸς λατρείαν τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου κόσμου καὶ τὸ πνεῦμά του ματαρσιούμενον εἰς ποιητικωτέρους ὀρίζοντας. Παρομοίᾳ δυνάμει συνεκλόνηζε τοὺς θεατὰς κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀντιγόνης καὶ ἐχειροκρότου καὶ ἐνεθουσίουν καὶ ἐδάκρυον ἀσυνειδήτως, ὅπως συμβαίνει νὰ παθῆναι κανεὶς καὶ νὰ δακρῆται ὄνειρευόμενος, εὐθὺς δὲ μόλις ἀνοιξῇ μέγала ὄμματα περὶ αὐτοῦ, κατανοεὶ τὴν πλάνην, ἀλλὰ τὴν γλυκεῖαν πλάνην, τὴν ἀνακουφίζουσαν, τὴν ἐγκαρδιοῦσαν, τὴν διδάσκουσαν ἀπάτην.

Καὶ ὑστερον τούτου, ἄς σφίξωμεν εἰς τὰς ἀγκάλας μας τὸν ὑποκριθέντα τὸν Κρέοντα κ. Ν. Παπαγεωργίου, ὅστις εἶνε κύριος τῆς σκηνῆς, ἄς δώσωμεν ἕνα θερμὸ φιλὶ εἰς τὸ μέτωπον τοῦ κ. Κυπαρίσση, τοῦ ὑποκριθέντος τόσον φυσικῶς τὴν Αἴμονα, καὶ ἐκτὸς τούτου ἐρμηνεύσαντος τὸ δράμα εἰς τοὺς λοιποὺς ὑποκριτάς. Ἄς σφίξωμεν τὸ χεῖρ τοῦ νεκροῦ Σκίπη, Βουζάκη καὶ Ζήνωνος. Ἄξιζέι ἕνας μέγας ἐπαινος καὶ ἕνα μέγало εὖγε εἰς τὰς Δας Δημοπούλου καὶ Ἄλ. Σταίκου τὰς ὑποκριθείσας, τὴν Ἀντιγόνην καὶ Ἰσμήνην καὶ μυριοστόμος εὐγνωμοσύνη, ἐθνικὴ, εἰς τὸν κ. Σιγάλα καὶ τὸν σεβαστὸν καθηγητὴν κ. Μιστριώτην.

Ἡ μέγιστη ψυχὴ τοῦ Σοφοκλέους θέλει συγχωρήσει τὴν τυχὸν ἀνεπάρκειαν τῶν συγχρόνων μας ἐρασιτεχνῶν τῶν ὑποκριθέντων τὰ ἀθάνατα ἐκεῖνα πρόσωπα.

Ἴσως τὸ ἐκφυλισμένον τέκνον τοῦ αἰῶνός μας ἀνίκανον νὰ ἐνστερνισθῇ τὴν μεγάλην ἠθικὴν καὶ τὰς ὑψηλὰς ιδέας τοῦ μεγάλου τραγικοῦ, ψυχρῶς παρακολουθεῖ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀντιγόνης, ἐνθ' κλαίῃ ὡς παιδίον κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρώτου μυθιστορηματος, ἀδυνατεῖ ν' ἀναμετρήσῃ τὸ μεγαλεῖον τῆς ψυχῆς τῆς Ἀντιγόνης καὶ τὸν ὑψηλὸν ἐννοήσῃ σκοπὸν τοῦ ποιητοῦ, καὶ θαμβωμένον ἀπὸ τὴν λάμψιν του ἀποστρέφει τὸ πρόσωπον καὶ φεύγουν δύο λέξεις εἰρηωνικαὶ ἀπὸ τὰ χεῖλη του. *Τί ὠραία παραμύθια!* Παραμύθια, καί, ἀλλὰ παραμύθια αἰῶνια, ἀθάνατα παραμύθια, ἐγγλείοντα πλειότεραν ἀλήθειαν καὶ πραγματικότητα τοῦ μαθηματικοῦ ἀξιῶματος.

Ἄλλ' ὅμως τὸ ἀπιστὸν τέκνον τοῦ αἰῶνος ὄσῳ καὶ ἂν ἀπομακρύνεται τῶν μεγάλων ἔργων τῆς διανοίας, μοιραίως θέλει ὑποδουλωθῇ καὶ ὑποκύψῃ μίαν ἡμέραν. Ἡ λάμψις των, ἡ ὁποία τὸ φοβίζει σήμερον, αὐριον θὰ τὸ ἐλακύσῃ θὰ τὸ μαγεύσῃ, ὄχι διὰ νὰ τοῦ κάψῃ τὰ πτερὰ, ἀλλὰ διὰ τοῦ θείου πυρὸς νὰ τὸ κάμῃ νὰ ἀναγεννηθῇ ὡς ἄλλος Φοῖνιξ.

Χρῆστος Βαθλέντης

Ο ΠΛΟΥΤΟΣ ΜΑΣ

Διότι ὅλα τὰ πράγματα εἶνε ἰδικὰ σας. Ὁ κόσμος, ἡ ζωὴ, ὁ θάνατος, τὰ πράγματα τὰ παρόντα καὶ τὰ πράγματα τὰ μέλλοντα, ὅλα εἶνε ἰδικὰ σας
1. Πρὸς Κορινθίους, III. 21.22.

Οἱ λόγοι οὗτοι μοῦ ἐφαίνοντο περιέργοι, κάπως σκοτεινοὶ καὶ ἀνεξήγητοι, ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ὅτι ἐκρυπτον κάποιαν ἀλήθειαν, περὶ τούτου δὲν εἶχα καμμίαν ἀμφιβολίαν, διότι ἐθεώρουν καὶ θεωρῶ τὸν ἀπόστολον Παῦλον ὄχι μόνον ὡς ἐμπνευσμένον διδάσκαλον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἄνδρα πεπαιδευμένον καὶ ὡς φιλόσοφον. Καὶ ἐν τούτοις ἦτο ἀδυνατὸν ν' ἀντιληφθῶ καὶ νὰ ἐννοήσω κατὰ τίναν τρόπον ὅλα τὰ πράγματα ἦσαν ἰδικὰ μου. Ἄπ' ἐναντίας, εἰς τὸ πνεῦμα μου ζωηροτάτη παρίστατο ἡ συναίσθησις τῆς πτωχείας μου, — τῆς πτωχείας μου τῆς ὑλικῆς, τῆς πτωχείας μου τῆς διανοητικῆς. Ἄν ὅλα τὰ πράγματα ἦσαν ἰδικὰ μου, πῶς ἠδυνάμην ν' ἀποκαταστήσω τὴν ἐπ' αὐτῶν κυριαρχίαν μου καὶ πῶς ἠδυνάμην νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἀπόλαυσίν των;

Κατάρθωσα νὰ λύσω τὸ ζήτημα τοῦτο κατὰ τὸν μέλλον ἀπροσδόκητον τρόπον. Τὸ βράδυ μιᾶς Αὐγουστιᾶτικῆς ἡ ἑρας, ἐκαθήμεν κατὰ ἕνα δένδρον, μαζί μὲ ἕνα φίλον μου καὶ τὴν οἰκογένειάν του. Μετὰ τὸ καῦμα τῆς ἡμέρας, ὁ οὐρανὸς ἦτο ἀνέφελος καὶ ἡ αὖρα ἐμελῶδει ἠδέως εἰς τὰ φύλλα τὰ ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας. Ἦκούαμεν τὴν μουσικὴν τῆς σιωπηλῶς ἐπὶ τινὰ χρόνον, καὶ ἔπειτα ὁ φίλος μου, ὅστις ἦτο κοινὸς ἐργάτης, ἀλλὰ μοῦ ἐκήρυξε κήρυγμα, τὸ ὅποιον θὰ ἐπαναλάβω ἤδη καὶ εἰς ὑμᾶς.

— Εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς πλουσιωτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου — μοῦ εἶπε, καὶ τὰ πλούτη μου εἶνε τόσον ἄφθονα ὥστε δὲν ἠξέυρω πῶς νὰ τὰ χρησιμοποιήσω. Τὸ μόνον μου χρέος εἶνε χρέος εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεὸν καὶ δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ τὸ ξεπληρώσω οὔτε εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον οὔτε εἰς τὸν μέλλοντα.

Ἐπειτα, μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν, προσέθηκε:

— Εἶμαι πράγματι κύριος τοῦ σύμπαντος.

Κύτταξε τὸ ἀπέραντον αὐτὸ τοπίον, τὸ ὅποιον ἐκτείνεται πέραν μέχρι τοῦ ὀρίζοντος: τὴν κοιλάδα αὐτὴν τὴν πλουσίαν, ἣτις χορηγεῖ τὴν ἄφθονον συγκομιδὴν τῶν ροιούτων τῆς εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ κελάρυζον ἐκεῖνο τυάκιον, τὸ ὅποιον νυχθημερὸν ψάλλει τὴν δοξολογίαν οὐ πρὸς τὸν Ὑψιστον τὸ δασῶδες αὐτὸ βουνόν, τὸ ὅποιον ἀνορθοῦται ὡς γίγας ὑποβαστάζον τὸν ὀρίζοντα, καὶ αὐτὰ εἶνε ἰδικὰ μου. Προσβλέπω εἰς τὰ ἀπέραντα τμήματά μου μετ' ἐκστατικῆς λατρείας: εἶνε ὁ ναὸς εἰς τὸν ὅποιον προσεύχομαι: εἶνε ὁ βωμὸς πρὸ τοῦ ὀπίου γονυπετῶ καὶ ζητῶ συγγνώμην διὰ τὰ καθήκοντα ποῦ παρέλειψα νὰ ἐκπληρώσω. Ὁ Πατήρ μου ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦτον δι' ἐμέ: καὶ δι' ἐσὲ ὡσαύτως, ἀλλὰ τὸ δικαιοῦμά σου δὲν συγχροῦεται μὲ τὸ ἰδικόν μου, οὔτε τὸ ἰδικόν μου μὲ τὸ ἰδικόν σου. Δὲν εὐρισκόμεθα εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κατασύγωμεν εἰς τὰ δικαστήρια διὰ νὰ μᾶς εἰπουν τίνος τὸ δικαίωμα εἶνε ἐπικρατέστερον. Μερικοὶ νομίζουσιν ὅτι οἱ ἀγροὶ αὐτοὶ τοὺς ἀνήκουν καὶ οἱ τίτλοι των εἶνε ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ ὑποθηκοφυλακείον, ἀλλ' ἀπατῶνται διότι εἶνε ἰδιοὶ μας, ὡς εἶνε ἰδιοὶ των, ἡ ἀπόλαυσις των δὲ ἀνήκει εἰς πάντα, ὅστις ἠξέυρει νὰ τὴν αἰσθανθῇ καὶ νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ.

Καὶ ἰδὲ τὰ ἄστρα πρὸ βάλλοντα εἰς τὸν οὐρανὸν ἐφ'

ὄσον τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐκλείπει. Καὶ αὐτὰ εἶνε ἰδικὰ μου: χύνουν τὸ φέγγος των ἐπάνου μου καὶ λάμπουν χάριν ἐμοῦ. Μοῦ ἀφηγοῦνται περιέργους ἱστορίας περὶ τοῦ ἀτέρμονος, τῆς ἀπέριου δυνάμεως, τῆς ἀπέριου ἀγάπης. Οἱ οὐρανοὶ διαλαλοῦν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ στερέωμα δεικνύει ὑπερηράνας τὸ ἔργον του: στερέωμα δὲ καὶ οὐρανοὶ καὶ Θεός, ὅλα μοῦ ἀνήκουν. Κύτταξε ἐπίσης τὴν γυναῖκα μου καὶ τὰ παιδιὰ μου, τὰ ὅποια παίζουν μὲ τὰ χαλίκια ἢ κοιμῶνται εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς των. Ὁ Θεὸς μοῦ τὰ ἔδωσε διὰ νὰ ἔχω οἰκογένειαν ἐπὶ τῆς γῆς. οἰκογένειαν ἣτις μοῦ ὑπενθυμίζει διαρκῶς ἐκείνην ποῦ θ' ἀποκτήσω εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἡ στοργὴ ἣτις μᾶς δεσμεύει ὅλους εἰς μίαν οἰκογένειαν, αἰ εὐθύνει τῆς πατρότητος, τὰ ὄνειρα ποῦ κάμνω διὰ τὸ μέλλον τῶν τέκνων μου εἶνε ἔργον τῶν χειρῶν Του, εἶνε τὸ πρὸς ἐμὲ δῶρόν Του. Ἦμπορῶ ποτὲ νὰ ἐκδηλώσω ὅπως πρέπει τὴν εὐγνωμοσύνην μου πρὸς τοιαύτην ἀγαθότητα καὶ ἀφοῦ ἔχω τόσα πολλὰ Ἦμπορῶ νὰ ζητήσω περισσώτερα; Ἐπιστρέφω εἰς τὸ σπῆτι μου ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν μου. Τὸ σφίξιμον τῶν μικρῶν βραχιόνων εἰς τὸν τράχηλόν μου, ἀποτελεῖ τὴν ἐσπερινὴν εὐλογίαν μου. Εἶμαι περισσώτερον παρὰ εὐχαριστημένος: τὸ βῆρος τῆς εὐτυχίας μου μὲ καταθλίβει.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ἀκόμη τόσον πολλὰ ὥστε δὲν ἔχω καιρὸν νὰ σοῦ τὰ ἀναπτύξω. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἰδικός μου καὶ ἡ θρησκεία του εἶναι ἰδική μου. Ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐγγράφη δι' ἐμὲ καὶ εἶναι κτῆμά μου τὸ ὅποιον οὐδεὶς θὰ ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ μοῦ κλέψῃ.

Τὸ σπῆτι μου ἠμπορεῖ νὰ καῖ, ἡ συγκομιδὴ μου νὰ καταστραφῇ, αἱ μικραὶ χρηματικαὶ οἰκονομίαι μου νὰ κλαποῦν, ἀλλ' ἡ ἐνθάρρυνσις τοῦ Χριστοῦ οὐδέποτε θὰ μοῦ λείψῃ. Ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς τὴν ὁποίαν Ἐκεῖνος μοῦ ἀπεκάλυψε εἶνε τρόπον τινὰ μία μέγιστη δεξαμενὴ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀντλῶ δύναμιν καὶ ρώμην εἰς ὅλας τὰς ἀντιξοῦς περιστάσεις τῆς ζωῆς. Ὁλόκληρος ἡ ὑπαρξίς μου φωτίζεται ὑπὸ σκέψεων. τὰς ὁποίας μοῦ ἀπεκάλυψεν ὁ ἄγγελος οὗτος ὁ σταλεὶς ἐξ οὐρανῶν διότι ἄνευ τῆς βοηθείας του οὐδέποτε θὰ ἠδυνάμην νὰ τὰς ἀνακαλύψω μόνος. Εἶνε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου μου, εἶνε τὸ φῶς τῆς σελήνης μου εἶνε τὸ φῶς τῶν ἄστρων μου.

Μάλιστα, καὶ ὅπερ ἄριστον πάντων, ὁ οὐρανὸς θὰ εἶνε ἰδικός μου ὅταν παύσω νὰ ἔχω σχέσεις μὲ τὴν παροῦσαν ζωὴν. Ἡ ἡμέρα ποῦ φεύγει ἀποτελεῖ τὴν προφητεῖαν ἄλλης ἡμέρας ποῦ θὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ζωὴ ἡ φεύγουσα μᾶς προαναγγέλλει ἄλλην ζωὴν, ἣτις πρόκειται ν' ἀρχίσῃ. Τὸ νεώτερον παιδί μου μᾶς ἄφησε τὸν χειμῶνα. Ἐκλαύσαμεν διότι εἶνε δύσκολον νὰ χωρίζεται κανεὶς ἔστω καὶ προσκαίρως ἀπὸ τοιαῦτα δῶρα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ οὐρανὸς του εἶνε καὶ οὐρακός μου. Δὲν ἐπῆγεν εἰς καμμίαν ξένην χώραν: ἐπῆγεν εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν κοινὴν πατρίδα ὅλων μας. Θὰ τὸ ξανακίδοῦμε πάλιν. Μοῦ φαίνεται κάποτε ὅτι καὶ τώρα ἀκούω τὴν φωνὴν του, καὶ ὅταν ἡ σκιά τοῦ θανάτου πέσῃ ἐπάνου μας καὶ μᾶς περιβάλλῃ, αὐτὸ χαρούμενον θὰ τρέξῃ εἰς τὸ κατ' ὄφλιον διὰ νὰ μᾶς ὑποδεσθῇ.

Ὁ φίλος μου εἶχε δίκαιον. Ἦτο εἰς ἀπὸ τοὺς πλουσιούς τοῦ κόσμου τούτου. Τὰ πλούτη του δὲν συνίσταντο εἰς νομίσματα ἀλλ' εἰς πίστιν τὴν ὁποίαν οὐδὲν νόμισμα ἠδύνατο νὰ ἐξαγοράσῃ. Τὸ μυστήριον ἐλύθη δι' ἐμὲ καὶ γνωρίζω τώρα τί σημαίνουν οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελιστοῦ. Ἄν ὁ Θεὸς εἶναι ἰδικός μας καὶ ἔχομεν τὸ δι-

καίωμα να επικαλούμεθα Αυτόν εις πάσαν ανάγκην της ζωής, αν ο Χριστός και αι αποκαλύψεις του εινε ιδικαι μας και εχομεν το δικαίωμα να τας οικειοποιούμεθα προς ατομικην ήμων χρῆσιν, αν διατελούμεν πάντοτε εις τοιαύτην δικονομικην κατάστασιν ώστε αι καλλοναι του φυσικου σύμπαντος να μᾶς ανήκουν και να τας απολαμβάνωμεν, αν ο ουρανός εινε ιδικός μας και δυνάμεθα να αποβλέπωμεν όχι μετ' ελπίδων, αλλά μετά βεβαιότητος εις νέαν συνάντησιν με τα αγαπητά δντα τα οποια μᾶς εγκατέλειψαν—εχομεν πλούτη τα οποια ουδέποτε ετολήσαμεν να ονειρευθώμεν και ειμπορούμεν να εῖμεθα ευτυχεις, υγιεις, πλήρεις πίστewς. Έστὲ λοιπόν τοιοῦτοι διότι ο Θεός εινε υπεράνω ὤμων.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΜΑΣ

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ

Ο Γιάννης ἐκλήθη ως ἑφεδρος κατὰ τὸν τελευταῖον Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον ἵνα προσφέρῃ κ' αὐτὸς τὴν ζωὴν του εἰς τὴ γλυκεῖά μας τὴν πολυαγαπημένη μας πατρίδα, ἥτις εὐρέθη μὴ στιγμὴ στὴν ἀνάγκη νὰ καλέσῃ τὰ εἰς ὅλον τὸν κόσμον σκορπισμένα παιδιὰ της καὶ μ' αὐτὰ νὰ υπερασπισθῇ τὴν τιμὴ της, τὴν ὁποίαν ἄγριος ἔχθρὸς ἤθελε νὰ προσβάλλῃ. Τὴν ἄγριον ἐνθουσιασμοῦς ἦταν ἐκεῖνος ποῦ τὸν κατέλαβε, ὅταν ἓνα βράδυ ὁ δῆμαρχος τοῦ χωριοῦ του τοῦ 'πε νὰ τοιμασθῇ νὰ φύγῃ. Τὸ βράδυ ἐκεῖνο δὲν μπόρεσε νὰ κοιμηθῇ ἀπ' τὴ χαρὰ του· τὸ σπῆτι δὲν τὸν χωροῦσε, ἡ νύχτα τοῦ φαινόταν ἀτέλειωτη. Ἦθελε, ἂν μπορούσε νὰ πέταγε ἄν πουλὶ ἀπάνω στὰ σύνορα καὶ νάντιμετωπίσῃ τὸν προαιώνιο ἔχθρὸ τῆς πατρίδας μας, νὰ τὸν καταξέσχισῃ με τὰ χεῖριά του, νὰ τὸν φάῃ με τὰ δόντια του. Τέτοιο αἶσθημα ἐπλημμύριζε τὴν καρδίαν του! Ἐνόμιζε πῶς με τὴν πρώτη ἑφοδὸ τῶν Ἑλλήνων με τὸ πρῶτο κυμάτισμα τῆς Γαλανῆς μας, οἱ ἄπιστοι ἔχθροί μας θὰ ἔφρευαν, θὰ ἔφρευαν... Ἐντὸς σαράντα ὀκτῶ ὥρων ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ χωριὸ του!

Νὰ μείνῃ 48 ὥρες; ἀδύνατο! κάθε ὥρα ποῦ πέραγε ἀπ' τὴν νύχτα κείνη τὴν νόμιζε χρόνο!

Τέλος ξημέρωσε, καὶ ὁ Γιάννης ἀποχαιρετᾶται τὴ μάνα του, τὴν ἀδερφή του καὶ φεύγει· γιὰ τὴ Λάρισσα, με τὴν εὐχὴ ὅλου τοῦ χωριοῦ του!

Πέρασαν λίγες μέραις καὶ ὁ Γιάννης ντυμένος στολὴ εὐζώνου με εὐ ὄπλο στὸν ὤμο ἔφευγε ἀπ' τὴ Λάρισσα με τὸ τάγμα του καὶ πήγαινε γιὰ ἐνίσχυσις ἓνα σταθμὸ στὴ γραμμῇ, τὸν ὁποῖον ἐφύλαγαν λίγοι μόνο εὐζωνοὶ. Ἡ χαρὰ με τὴν ὁποίαν πήγαιναν στὴν πρώτη γραμμῇ δὲν περιγράφεται!

Μία βραδυά, ἄχ' θέ μου τί βραδυά ἦταν ἐκεῖνη, βροχῇ, ἀέρας, σκοτάδι, ἀστρα εἰς κεραυνοί, ποῦ λὲς πῶς βάλθηκ' ὁ θεὸς νὰ χαλάσῃ τὸν κόσμον. Ὁ Γιάννης φυλάγει σκοπὸς ἀπάνω στὴ μάχη τοῦ βουνοῦ τυλιγμένος στὴν κάππα του μέσα. Οἱ ἀστραπὲς ποῦ κάθε λίγο γινόσαντε, τοῦ δείχνανε τοὺς ἀπέναντί του Τούρκους.

Χίλιες δυὸ σκέψεις τοῦ ρχόσαντε στὸ νοῦ τὴν ὥρα κείνη μες στὴ βαθεῖα ἡσυχία ποῦταν ξαπλωμένη τριγύρω του:

Συλλογιζότανε πῶς ὅλο τὸ τάγμα ποῦ τώρα κοιμώτανε βαθεῖα κάτω ἀπ' τὸ σταθμὸ, σὲ μὴ φωνὴ του ἀστὰ

ὄπλα», σ' ἓνα πυροβολισμό του, θὰ ξύπναγε, θὰ ἔπερνε τὰ ὄπλα του· καὶ θὰ ἔπερτε ἀπάνω στὸν ἔχθρὸ ἔτοιμο νὰ χάσῃ τὴ ζωὴ του γιὰ τὴ γλυκεῖά μας πατρίδα!

Αὐτὰ σκεφότανε ἀκουμπισμένος στὸ ὄπλο του, ὅταν μέσα στὴν κοσμοχαλασίαν τῆς βραδυᾶς ἐκεῖνης, ἀκούει βήματα κοντὰ του! ὄλος ἀνατρίχιασε καὶ τὸ αἷμα του σταμάτησε γιὰ μὴ στιγμὴ τὰ μάτια του ἀγρίεψαν! ἀνασασμὸ δὲν ἔπαιρνε!

Θέλει νὰ ἴδῃ μέσα στὸ ἄγριο σκοτάδι μὰ τίποτα! Ξαπλώνεται γάμου βάζει τ' αὐτὶ του στὴ γῆ, καὶ τότε ἀκούει καθαρὰ καθαρὰ ποδοβολητό· ἐκεῖ κοντὰ του! καὶ μὴ ἀστραπῇ ποῦ ἔγινε τὴ στιγμὴ ἐκεῖνη τὸν ἔκανε νὰ δῇ καὶ νὰ βεβαιωθῇ καλῆτερα!

Ἐνα ἢ δυὸ λεπτὰ θάχαν περάσῃ ὅπου μαζὺ με τὰγριο βρόντισμα τοῦ κεραυνοῦ ἔβγαλε μὴ φωνὴ νευρικὴ βραχνῇ, σατανικῇ «Τίς εἶ;» — Βαθεῖα ἡσυχία, καμμιὰ ἀπάντησι! Δεύτερο «Τίς εἶ» ἀκολουθαίει τὸ πρῶτο, μὰ καὶ πάλι τίποτα! Σὲ λίγο ἀκόμα τρίτο, καὶ μαζὺ μαυτὸ μὴ ντουφεκιὰ ἐξύπνησε τὸ τάγμα! Πῦρ ταχὺ ἄρχιζε ὁ Γιάννης πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἄκουσε τὴν ταραχὴ γονατιστὸς πίσω ἀπὸ ἓνα βράχο! . . . Γενικὴν συνᾶθροισιν χτυπᾶν ἡ σάλπιγγες κάτω, ἡ πρώτη διμοῖρία με τὸν ἀξίωματικὸ της πάει γιὰ ἀναγνώρισι καὶ σὲ λίγα μέτρα μακρὰ τοῦ Γιάννη τρία τούρκικα κορμιὰ ἐπλέχαν στὸ αἷμα τοὺς! Ἦσαν ἀνιχνευτὰ τοῦ Τούρκικοῦ σώματος!

Τὴν ἐπομένη ἡ διαταγὴ τοῦ Τάγματος εἶχε καὶ ἓναν προβιθασμὸ!

Ὁ Γιάννης ἔγεινε ὑπυδεκανεύς!

1897.

Θεόδωρος Α. Κοτσέλοπουλος.

Μίλων ὁ τυφλὸς ποιητὴς τοῦ Ἀπολεσθέντος Παραδείσου δὲν ἔζη λίαν ἁρμονικῶς με τὴν τρίτην σύζυγόν του. Ἡμέραν τινὰ ὁ λόρδος Βούκιγγαμ εἶπε πρὸς τὸν Μίλωνα. «Ἡ σύζυγός σας εἶνε ῥόδον». «Εἶμαι τυφλός», ἀπήντησεν ὁ ποιητὴς, «καὶ δὲν δύναμαι νὰ τὸ διακρίνω ἐκ τοῦ χρώματος, ἀλλ' ἐκ τῶν ἀκανθῶν αὐτοῦ πείθομαι, ὅτι ἔχετε δικαίον». Ὁ αὐτὸς ποιητὴς παρακινούμενός ποτε ὑπὸ φίλων νὰ διδάξῃ τὴν θυγατέρα του ξένην τινὰ γλώσσαν ἀπήντησε. «Διὰ γυναῖκα ὀρεκὶ καὶ ὑπεραρεκὶ μὴ γλώσσα».

Καὶ ὁ μὲν Μίλων ἐφρόνει περὶ τῶν γυναικῶν τοιαῦτα, ὁ δὲ Jean Paul τὸναντίον εἶπεν: «Ἡ γυνὴ εἶνε συνήθως ὁ τελευταῖος φίλος, ὅστις παραμένει τῷ ἀνδρὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ».

Τὸ ἀρχαιότερον Πανεπιστήμιον τοῦ κόσμου ἐν Φέτση πόλει τοῦ Μαρῶκου εὐρισκόμενον, καλεῖται Κερουάν. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔλαθεν ἐκ τινος κατοικοῦ τῆς Κερουάν, πόλεως τῆς Τύνιδος, Φατιμᾶς καλουμένης, ἥτις θεωρεῖται μεταξύ τῶν Μαρκηνῶν ὡς ἁγία. Τὸ Πανεπιστήμιον τοῦτο δὲν εἶνε χρονολογικῶς μόνον τὸ ἀρχαιότερον, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑννατον, τὸν δέκατον καὶ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα ἦτο τὸ μοναδικὸν καθ' ὅλον τὸν κόσμον. ἔνθα ἐζήτουν τὰ ἐπιστημονικὰ φῶτα Ἀραβες καὶ Χριστιανοί. Καὶ κατόπιν, ὅτε ἐγένοντο τὰ πανεπιστήμια τῶν Παρισίων, τῆς Ὁξφόρδης καὶ τῆς Κανταβρυγίας, τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶχε φοιτητὰς ἐξ Ἀνδαλουσίας, ἐκ Γαλλίας καὶ ἐξ Ἀγγλίας μάλιστα, ὅπως καὶ ἐκ Τριπόλεως, ἐκ Κόγκου καὶ Τύνιδος, ἐθεωρεῖτο δὲ οὐ μόνον τὸ ἀριστὸν ἀλλὰ καὶ τὸ κέντρον τῆς μουσουλμανικῆς θεολογίας,

σον ὁ βασιλεὺς τῆς ἡμέρας με μὴ φλογερὴν ἀπελπισία! με μὴ κατακόκκινη ὀργή! καὶ με γλωμάδα μὴ ἀσυνήθιστη καὶ νεκρικῇ...

Ὡ, τὸ ὠραῖον ὄνειρον! τὸ ὄνειρον τῆς ριδικίτηνης ἐκεῖνης! τῆς χειμερινῆς βραδείας!.. Ἄχ, τί ὠραῖον ὄνειρον!

Μέσα στὴν ὀλοζώντανη ἐκεῖ ἡσυχία, μες τὴν ὠχρόσθυστή μας μοναξία, μες τὴν κλειδοστομιασμένη ἐκεῖ μελαγχολία—νάκουσες ἔξαφνα... ἀλλ' ὄχι! νὰ σοῦ φανῇ ἐξοχνικὰ πῶς γροικᾶς μὴ ψυχῇ... μὴ νυχοπλανεμένη καὶ γλυκόπονη ψυχῇ. καὶ νὰ τὴν γνωρίζεις ἀπὸ τάχνῳ της τὸ παράπονο... νὰ τὴν ξανοίγεις ὀλοφάνερη ἐμπροστὰ σου ἀπὸ τὴν ἀπλαστὴ ἐμμορφία της... κιάμιε! νὰ τὴν ἀκούς με σταυρωμένα χεῖρια, ὅταν ἐκεῖνη ἀναστενάξει με τὸ σταραχτικό! τὸ βιολαντσέλινο της τόνο αὐτόν:

— Ἄχ, Μάννα πικραμένη! πρόφτασε ἀπὸ ἐντροπῆ καὶ θάνατο νὰ σώσῃς τὴν καταφρονεμένη...

Ὡ Μαργαρίτα! Μαργαρίτα! μού ἔρχεται νὰ φωνάξω ὡσὰν τὸν Φάουστ, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀθάνατης αὐτῆς τραγωδίας—ἀλλ' ἀκούω σὲ λίγο πάλι:

— Σῶπα, κόσμε! κοιμᾶται στὸ μνήμα! καὶ κοιμᾶται παρθένα σεμνῇ...

Καὶ γάνεται... καὶ σβύνεται... κέπνέει μες τὴ σιγαλιά... μες τὴ μοναξιά... μες τὴ μελαγχολία—ἡ ἀέρωχτη αὐτὴ φωνὴ τῆς Μαργαρίτας καὶ τῆς Φαρμακωμένης—καθὼς τὸ χρυσοπορφυρο βασιλεῦμα ἐκεῖνης τῆς χειμερινῆς ἡμέρας...

Καὶ φεύγει! φεύγει τὸ ὠραῖον ὄνειρον—γιὰτὶ μᾶς ἐξυπνοῦν μες τὰ ἤλεκτρικὰ πολύφωτα καὶ καὶ μᾶς ξεκουραίνουν τὰ χειροκροτήματα! Ἀχιλλεὺς Νέν.

ΓΕΩΡΓΙΚΑ

Καλλιέργεια μήκωνος τοῦ ὑπνοποιοῦ (ἀφιονίου).

Ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ ἡ καλλιέργεια τοῦ Μήκωνος καταλαμβάνουσα εὐρείας ἐκτάσεις παρέχει ἄξιον λόγου κέρδη εἰς πλείστας ἀγροτικὰς οικογενεῖας τῆς χώρας ἐκεῖνης. Ὁ σκοπός, δι' ὃν καλλιεργεῖται εἶνε ἡ παραγωγή ὀπιου πρὸς ἐξαγωγήν μορφίνης, τῆς ὁποίας χρῆσις γίνεται κατὰ διαφόρων ἀσθενειῶν ὑπὸ τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἀπλοῦν ὀπιον διδεται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν πρὸς θεραπευτικὰς νόσων. Ἐκτὸς δὲ τούτου παρέχει καὶ δευτερευόντά τινα προϊόντα, περὶ ὧν ἐν τῷ οἰκίῳ μέρει ἢ κἄμωμεν λόγον. Ὁ μήκων εὐδοκιμεῖ ἐφ' ὅλων τῶν γαιῶν, παρ' ἡμῖν ὁμως δύναται, νομιζόμεν, νὰ ἐπιτύχῃ ἐκτὸς ἐπὶ ἀρδευόμενων τοιοῦτων, ἔνθα ἀναπτύσσεται θαυμασίως, καὶ εἰς ἐλαφρὰ καὶ δροσερὰ ἐδάφη, ἅτινα πρότερον ἐκαλλιεργήθησαν καλῶς καὶ ἐλιπᾶνθησαν διὰ χωνευμένης κοπρίας. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δοκιμασθῇ. Τὰ ὄργωματα, ἅτινα ὑπέστησαν ἐπανειλημμένας ἀρδεύσεις μετὰ κοπρίσματος καὶ ἰσοπεδώθησαν, δέχονται τὸν σπόρον τοῦ μήκωνος (ἀφιονίου) καὶ ἡ σπορὰ ἀκολουθεῖ τὴν τοῦ σίτου ἢ ὀλίγον βραδύτερον ἢ ἐνωρίτερον ταύτης ἀναλόγως τῆς θερμοκρασίας τοῦ τόπου, ἔνθα πρόκειται νὰ καλλιεργηθῇ. οὐδέποτε ὁμως πέραν τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ὡστε ἡ καλλιέργεια τοῦ φυτοῦ τούτου οὐδεμίαν φέρει σύγχυσιν ἐν τῇ ἀλληλοδιαδοχῇ τῶν ἄλλων φυτῶν. Ἡ σπορὰ ἐκτελεῖται ἢ εἰς τὰ πεταγὰ ἢ κατὰ γραμμὰς. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ σπείρεται διὰ τῆς χειρὸς ἄνευ οὐδεμιᾶς προετοιμασίας τοῦ σπόρου, ἀφ' οὗ πρότερον ἀνιχνισθῇ με ἄμμον καὶ καλύπτεται οὕτως ἐπιπολαίως δι' ἐντοπίας σθάρνης. Ἐν τῇ κατὰ γραμμὰς σπορᾷ μεταχειρίζονται φιάλην φέρουσαν πῶμα με ὀπὴν, ἵνα ὁ διερχόμενος δι' αὐτῆς σπόρος, ὅστις καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ καλύ-

ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ—ΑΜΑΕΤ

Εἶναι λυπηρὸν ὅτι μερικοὶ τῶν δημοσιογράφων μας ἀγρίως ἐπετέθησαν καὶ ἀσπλάγγως κατὰ τῆς καλλιτέχνης κ. Παρασκευοπούλου κατὰ τὸν τελευταῖον αὐτῆς ῥόλον τοῦ Ἀμαετ. Στήλας ὀλοκλήρους ἐπλήρωσαν σατυρῶν καὶ χλευασμῶν διὰ τὴν κ. Παρασκευοπούλου. Ἀποροῦμεν πῶς οἱ διευθυνταὶ τῶν ἑφημερίδων αὐτῶν ἵπιτρέπουσι τοιαύτας δημοσιεύσεις, διότι ἀμέσως διακρίνει τις τὴν ἀπὸ σκοποῦ ἐπίθεσιν τῶν φροστήρων μας τούτων ἀπὸ τῶν σωρὸν τῶν ψευδολογιῶν τῶν καὶ ἀπὸ τὴν κακεντρέχειαν τῶν, τὴν ὁποίαν ἀδυνατοῦν νὰ καλύψωσι. Τὸ τοιοῦτον εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸν διὰ τοὺς ἄνω κ. οἱ ὁποῖοι μάλιστα καθὰ ἐμάθωμεν φιλοδοξοῦν θεατρικὰς δάφνας, εὖρον δὲ μίαν εὐκαιρίαν νὰ ἱκανοποιήσουν τὰ πάθη τῶν, ἄλλως εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξηγηθῇ, ἡ τοιαύτη διαγωγή τῶν πρὸς τὴν κ. Παρασκευοπούλου, τὴν μοναδικὴν μας αὐτὴν ἴθοποιόν.

ΟΝΕΙΡΟΝ ΜΙΑΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΕΣΠΕΡΑΣ

Μέσα στὸ μελαγχολικὸν δωμάτιον ἐκεῖνο ἡ νεκρικὴ ἡσυχία ἔζωνάνευε, καὶ ὡσὰν ἐν ἀθώρητο στοιχείῳ μᾶς ἐσφιγγε με δέκα χεῖρια τῆς καρδίας μας, ποῦ τῆς ἐπιγιγε..

Κέννοισθε νὰ πικροκολῇ τάχειλι του ὁ καθένας μέσα ἐκεῖ, καὶ δὲν ἀποτολμοῦσε νὰ τὸ ἀνοίξῃ, μὴν τύχῃ καὶ μιλῆσῃ ὁ ἄλλος— καὶ τί θὰ ἐλέγαμε; τί θεὰ μᾶς παρηγοροῦσε;.. Κι ἐβλέπαμε τὰ π' ἐξω δέντρα ποῦ ἔσκυβαν ἐμπροστὰ στὰ παραθύρια μας, σὰ νᾶσανε λυσόμαλλες καὶ ἀνάμαλλες γυναῖκες νυχοφάνταχτες, ποῦ μᾶς θεωροῦσαν βουβίς καὶ ἀνάληπτες...

Καὶ ἀπὸ πίσω τῶν, καὶ πίσω ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ καὶ ἀλαργινὰ βουνὰ ριχνότανε μέσα στὴν μαύρην ἀβυσ-

πτεται έπιπολαίως, πίπτη κανονικῶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἐὰν ὁ σπόρος ἐν τῇ βλαστῆσει αὐτοῦ εὐρισκόμενος ἢ τὰ νεαρά φυτὰ καταστραφῶσιν ὑπὸ τῶν παγετῶν, σπειρεται πάλιν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἀνοιξίως, ὅτε, ἐὰν ἐπιτύχη, ἰκανοποιεῖ ἀρκούντως τὸν καλλιεργητὴν. Ἡ σπορὰ τῆς ἀνοιξίως δύνανται νὰ γίνῃ καὶ ἐπὶ τῆς χιόνος: ἐὰν ὁ ἀγρὸς φέρη τοικύτην, ἥτις τηκομένη θέτει τὸν σπόρον ὑπὸ κελύους ὁρους βλαστῆσεως. Τὸ κατὰ στρέμμα ποσὸν τοῦ σπόρου ποικίλλει ἀναλόγως τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους καὶ τῆς ποιότητος αὐτοῦ, συνήθως ὁμοίως δὲν ὑπερβαίνει τὰ 100 δράμια. Ὅταν τὰ φυτὰ ἀναπτυχθῶσιν 20—25 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου, ἀραιοῦνται διὰ τσάλας ἢ ἀξίνης, ὅπως συγγρόνης βοτανισθῶσι καὶ σκαλισθῶσιν, ὀρίζομένης τῆς μεταξύ τῶν φυτῶν ἀποστάσεως ἀναλόγως τῆς γονιμότητος τοῦ ἐδάφους εἰς 0 μ., 20—0 μ., 25 περίπου. Τὸ σκάλισμα ἐπικυβάνεται ὡς ἂν ἀναπτυχθῶσι ζιζάνια ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν. Μετὰ πάροδον χρόνου τινος διαστήματος ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ κερποῦ ἀρχεται ἡ συλλογὴ τοῦ ὀπίου.

Ἐποχὴ χαρακώματος καὶ συλλογῆ ὀπίου.

Τὴν ἐποχὴν τοῦ χαρακώματος τοῦ κερποῦ πρὸς συλλογὴν τοῦ ὀπίου δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν, ἐὰν θλίψωμεν καρπούς τινεὶς μεταξύ τῶν χειρῶν μας ἢ χαρακώσωμεν μερικὸς ἐξ αὐτῶν. Ἐὰν ὁ ὑπὸ τῶν δακτύλων μας προξενηθεὶς ἀπ' αὐτῶν τύπος ταχέως ἐξαφανίζεται, ἢ ἐὰν τὸ ἐκ τῶν χαρακωθέντων καρπῶν ἐξερχόμενον ὑγρὸν (δάκρυ), δὲν πίπτῃ, ἀλλὰ μένῃ ἐπ' αὐτῶν ὡς εἶδος μαργαριτῶν, εἶνε ἐποχὴ διὰ τὴν περὶ τῆς ὁ λόγος ἐργασίαν. Τὸ χαρακώμα ὅπερ διαρκεῖ μόνον μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅτε ἀρχεται ἡ συλλογὴ τοῦ ἐκ τῶν χαρακωθέντων καρπῶν ἐκρεύσαντος ὀπίου, ἀπαιτεῖ δεξιότητά τινα εὐκόλως ἀποκτωμένην διὰ τῆς ἀσκήσεως. Διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην μεταχειρίζονται ἰδιαίτερον ἐργαλεῖον συγκείμενον ἐκ λαβῆς 15 περίπου ἑκατοστῶν μήκους, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐμπήγουσι στρογγύλην λεπίδα διαμέτρου 2 ἑκατοστῶν. Ἡ λεπίς πρέπει νὰ εἶνε χαλυβδωμένη, καὶ νὰ φέρῃ ἡ περιφέρεια αὐτῆς πολλὰ μικροὺς ὀδόντας, ἵνα μὴ εἰσέρχεται αὕτη μέχρι τοῦ σπόρου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μέρος τοῦ ὑγροῦ ῥεεῖ ἐντὸς αὐτοῦ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ συλλέξωμεν.

Ἴδου πῶς ἐκτελεῖται ἡ ἐργασία αὕτη. Διὰ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς λαμβάνει τις τὸν κερπὸν (κάψαν), τὸν ὁποῖον στρέφει προσεκτικῶς, χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὸ σημεῖον ἐκεῖνο κατὰ τὸ ὁποῖον ἀποχωρίζεται οὗτος τοῦ φυτοῦ, δεξιὰ-ἀριστερά, καὶ ἀκουμβᾶ διὰ τῆς ἐτέρης χειρὸς τοὺς ὀδόντας τοῦ μαχαιριδίου ἐπὶ τοῦ κερποῦ, ὅστις θέλων νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν του ἀναγκάζεται νὰ τρυχηθῇ οὕτως εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἡ κάψα (κουβοῦκλι) χαρακώνεται ὑπὸ τοῦ μαχαιριδίου κύκλῳ διὰ πολλὰ μικροῦ αὐλάκος παραχρῆμα πληρουμένου ὑπὸ συνεχῶν σαγόνων ὀπίου. Διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ ὀπίου γίνεται ἡ αὕτη πάλιν ἐργασία μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ κάψα στρέφεται ἀριστερὰ δεξιὰ. Εἰδικῶν ἐργαλεῖον ἀποτελούμενον ἐκ ζυλίνου τριγωνικοῦ κυτίου καὶ ἐκ λαβῆς μήκους 10 περίπου ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, μεταχειρίζονται διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον. Ἡ μία πλευρὰ ἔχει μήκος 6 ἑκατοστῶν καὶ ἡ ἐτέρα πλευρὰ 7 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου. Εἰς τὸ ἀκρον τῆς δευτέρας πλευρᾶς ὑπάρχει ἄνοιγμα 4 1/2 περίπου ἑκατοστῶν πρὸς τοποθέτησιν ἴσου μήκους μαχαίρας ἢ αἰχμῆ τῆς ὁποίας πρέπει νὰ εἶνε ὀλίγον ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐπάνω, τοῦθ' ὅπερ κατορθοῦσι σύροντες ἐκ

τοῦ ἀντιθέτου μέρους αὐτῆς πυρίτην (τσακμακόπετραν ἢ στουρνάρι). Ἡ ὑπολειπομένη πλευρὰ δ' εἶνε συνήθως καμπύλη. Τὴν μάχιραν τοῦ ἐργαλεῖου τούτου θέτουσιν ἐπὶ τοῦ αὐλάκος τοῦ φέροντος τὸ ὄπιον ἀφοῦ στρέψωσιν ὡς εἴπομεν τὸν κερπὸν, ὅστις στρεφόμενος ἐπ' αὐτῆς ἀφίνει τὸ ὡς ἡμίρευστον ὑπόξανθον τὴν ῥητίνην ὁμοιάζον ὄπιον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κυτίον τὸ ὁποῖον, ὅταν πληρωθῇ κενούται. Τὸ ἐξ αὐτοῦ ἐξαχθὲν ὄπιον τίθεται εἰς δοχεῖον ἀβαθές (πιάτον) ἐνθα ἀφοῦ ζηλωθῇ καὶ πλασθῇ διὰ κοχλιαρίου εἰς σφάρα, περιτυλίσσεται ὑπὸ φύλλων ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυτοῦ τίθεται ἐντὸς καλαθίου, ὅπως ζηρανθῇ καὶ εἶτα μεταφερθῇ πρὸς πώλησιν.

Ἐν στρέμμα δύνανται ν' ἀποδώσῃ κατὰ μέσον ὄρον 1 μέγρι ὁκάς καὶ 100 ἑκάστη τῶν ὀπίων τιμᾶται ἀντὶ 60—120 δραχμῶν. Συμβαίνει καθ' ὃν χρόνον συλλέγεται τὸ ὄπιον ν' ἀναπτυχθῶσι δι' οἰονδήποτε λογον ἐν τῷ ἀγρῷ πολλὰ σκνίπες, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον ἐμποδίζουσι τὸν ἐργάτην, ὥστε οὗτος πολλάκις διακόπτει τὴν ἐργασίαν σχεδὸν μὴ δυνάμενος ν' ἀναπνεύσῃ. Κατὰ τῶν ἐντόμων τούτων μετεχειρίσθη λίαν ἐπιτυχῶς τὸ ἀκόλουθον μέσον. Εἰς τὰ σύνορα τοῦ ἀγροῦ καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους ἐνθα ἤρχετο ὁ ἀνεμὸς ἤναψα φρύγωνα ἀναμιγνύμενα μετὰ χλωρὰ χόρτα. Ὁ κερπὸς αὐτῶν διερχόμενος ἀνωθεν τοῦ ἀγροῦ καθίσταται τὰς σκνίπας ἐντελῶς ἀνικάνους πρὸς κίνησιν καὶ τοιοῦτοτρόπως εἰργαζόμενη ἀνενοχλήτως.

Ἐξαγωγή ὀπίου καὶ δευτερεύοντα προϊόντα.

Μετὰ τὴν ἐργασίαν ἀρχεται συλλογὴ τῶν ξεραθέντων καρπῶν πρὸς εξαγωγήν τοῦ σπόρου. Ἡ ἐργασία αὕτη ἀπλουστάτη οὕσα ὑπενθυμίζει κατὰ πολλὸν τὸν τρυγητὸν. Πυναῖκες, παιδία, ἄνδρες εἰσέρχονται εἰς τὸν ἀγρὸν κρατοῦντες καλάθια τὰ ὅποια ἀφοῦ πληρώσωσιν ἀπὸ κάψας θέτουσιν αὐτὰς ἐντὸς ἀραιῶς πλεγμένου κοφινίου εὐρισκομένου ἐξωθεν τοῦ ἀγροῦ. Ὅταν τοῦτο πληρωθῇ κατὰ τὰ δύο τρίτα, ἐργάτης φέρων ὑποδήματα ἐμβαίνει ἐντὸς αὐτοῦ καὶ πιεζει τὰς κάψας καθ' ὃν τρόπον πιεζονται αἱ σταφυλαί. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου οἱ σπόροι ἐξέρχονται ἐκ τῶν κασμάτων τοῦ κοφινίου τοὺς ὁποίους δέχεται σινδὸν κατωθεν αὐτοῦ εὐρισκομένη. Ἐκ τῶν σπόρου τούτου κρατεῖ ὁ καλλιεργητὴς τὸ εἰς αὐτὸν ἀναγκαῖον ποσὸν καὶ τὸ ὑπόλοιπον πωλεῖ πρὸς τοὺς ἐξάγοντας ἐξ αὐτοῦ ἔλαιον. Ἡ τιμὴ τοῦ πωλουμένου σπόρου καλύπτει πολλάκις τὰ ἔξοδα τῆς καλλιέργειας. Πλὴν τοῦ σπόρου καὶ τὰ συντρίμματα τῶν καψῶν πωλοῦνται (ὀλίγα πάντοτε) ἢ εἰς τοὺς φαρμακοποιούς πρὸς παρασκευὴν ἀφεψήματος χρησίμου εἰς τὴν θεραπευτικὴν, ἢ εἰς τοὺς σταφιδοπαραγωγούς οἵτινες καίοντες αὐτὰ, κατασκευάζουσιν ἐκ τῆς τέφρας αὐτῶν λεσίθην ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐμβαπτίζονται πρὸς ἀποξηρανσιν αἱ σουλτουνίαι σταφίδες ἀποκτώσιν ὠραῖον χρυαῖον χρῶμα τὰ μέγιστα περιζήτητον εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὴν λεσίθην παρασκευάζουσι βράζοντες ἐντὸς μικροῦ λέβητος (καζάνι ἢ κακάβι) ὕδωρ μετὰ τέφρας (στάκτης) οἰονδήποτε φυτοῦ ἰδίᾳ κλημάτων καὶ σχίνου, ἢν τινὲς θέτουσι ἐντὸς σακκουλίου ἐξ ἑραίου ὑφάσματος πρὸς ἐξοικονόμησιν τοῦ διὰ τὴν καθίζησιν τῆς τέφρας ἀπαιτουμένου χρόνου. Διὰ τοῦ ὕλρου τούτου, ὅπερ πρέπει νὰ ἦνε καθαρὸν, γεμίζουσι σχεδὸν πῆλινον δοχεῖον (λαίνα ἢ πιγιάτα) καλῶς ἔσωθεν δι' ἄλοιφης χρυσαίου ῥιπτοντες ταῦτοχρόνος καὶ ὀλίγον ἔλαιον. Ὅλιγα ἀνακινήσεις ἀρκοῦσι νὰ δώσωσιν εἰς τὸ περὶ οὗ πρόκειται ὑγρὸν χρῶμα κατὰλευον.

Ἀλέξ. Ν. Γεωργακόπουλος

Καθηγητὴς ἐν τῇ Ἐμπορ. καὶ Βιομ. Ἀκαδημίᾳ καὶ τῷ Διδασκαλεῖῳ Ἀθηνῶν

Ο ΑΡΚΑΔΙΚΟΣ ΘΕΟΣ ΠΑΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ

Ὁ Πάν, ἀποκόνημα τῆς φαντασίας τῶν Ἀρκάδων, ἐλατρεύετο κατ' ἀρχὰς μόνον ἐν Ἀρκαδίᾳ, ὅθεν καὶ ὑπὸ τοῦ Πανυσανίου καλεῖται Θεὸς ἐπιχώριος Ἀρκάδων. Ἐν Ἀρκαδίᾳ ὁ περὶ οὗ πρόκειται Θεὸς μετεῖχε τιμῶν ἐξ ἴσου τοῖς μεγάλοις Θεοῖς, πῦρ οὐδέποτε σβεννύμενον ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτοῦ διετηρεῖτο καὶ ἀπεδίδοτο αὐτῷ ἡ δυνάμις νὰ ἐκτελῇ τὰς εὐχὰς τῶν δεομένων αὐτοῦ καὶ νὰ τιμωρῇ τοὺς πονηροὺς. (Πανυσ. 8.37.11, καὶ Ἡροδ. ζ' 107).

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἡ λατρεία τοῦ Πανὸς διεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον τοῦ Πέλοπος, ἀρχομένου δὲ τοῦ 5ου Π. Χ. αἰῶνος, αὕτη διαδόθη τὸν Ἰσθμὸν, ἀφίκετο εἰς τὴν κλεινὴν χώραν τῆς Παλλάδος ἐνεκεν τῆς ἐπομένης ἀφορμῆς. (Πανυσ. 1, 28, 4—8, 54, 4.)

Ἀλούσης τῆς Ἐρετρείας ὑπὸ τῶν Μήδων καὶ ἐπιόντων τούτων ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, οἱ Ἀθηναῖοι δεδιόντες, ἀπέστειλαν εἰς Σπάρτην πρὸς ζήτησιν ἐπικουρίας τὸν ἡμερόδρομον Φειδιππίδην.

Οὗτος κατὰ τὴν ἐπάνοδον διερχόμενος τὸν Τροχόν, τὴν στενωπὸν τὴν ἀγούσαν ἀπὸ Τεγαέτιδος εἰς Ἀργολικὴν, συνήντησε τὸν Πᾶνα, ὅστις, ὡς Φειδιππίδης διειπνεῖτο, ἐμεμφιμοῖρει κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅτι παρμελοῦσιν αὐτοῦ φανέντος πολλάκις χρησίμου αὐτοῖς καὶ ἐτι φανηρομένου. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν βαρβάρων οἱ Ἀθηναῖοι ἐπίστευσαν, ὅτι ὁ Πᾶν ἐν Μαρκαθῶνι ἐξήγειρε φόβον μεταξύ τῶν Περσικῶν τάξεων, καθίδρυσαν αὐτῷ ἱερὸν τὸ ἕτερον τῶν κατὰ τὴν ΒΔ γωνίαν τῆς Ἀκροπόλεως κειμένων σπηλαίων. Ὁ δὲ νικητὴς τοῦ Μαρκαθῶνος, ὁ Μιλτιάδης, κατασκευάσας ἰδίῳ ἀναλώμασι τὸ εἰκόνισμα τοῦ Θεοῦ ἀνέθηκε τοῦτο ἐν τῷ προμηθημνευθέντι σπηλαίῳ καὶ ἔγραψεν ἅμα ὑπὸ τὸ ἀνάθημα τὸ ἐξῆς τοῦ Σιμωνίδου τεχνικώτατον ἐπιγράμμα:

Τὸν τραγῶσιν ἐμὲ Πᾶνα, τὸν Ἀρκάδα, τὸν κατὰ Μήδων
Τὸν μετ' Ἀθηναίων, στήσατο Μιλτιάδης.

Ἐτίμησαν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Πᾶνα ἐπὶ τούτοις καθιερώσαντες πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἑτησίαν λαμπροδοφορίαν καὶ θυσίαν. (Ἡροδ. VI 105.)

Ὁ δὲ γελασίνος Λουκιανὸς ἐν τῷ διαλόγῳ αὐτοῦ Δις κατηγορούμενος εἰσάγει τὸν Πᾶνα, λέγοντα περὶ Ἀθηναίων τάδε: «Τὸ μὲν ὄλον οὐ κατ' ἀξίαν τιμῶσί με, ἀλλὰ πολὺ καταδέεστορον τῆς ἐλπίδος, καὶ ταῦτα τηλικούτον ἀπωσάμενος κυδοιμὸν τὸν ἐκ βαρβάρων. Ὅμως δὲ δις ἢ τρίς τοῦ ἔτους ἀνιόντες ἐπιλεξάμενοι τράγον ἑνορχιν θύουσι μοι πολλῆς τῆς κινάβορας ἀπόζοντα, εἶτα εὐωχοῦντες τὰ κρέα, ποιησάμενοι με τῆς εὐφροσύνης μάρτυρα καὶ ψιλῶ τιμήσαντες τῷ κρότῳ ἄλλ' ἔχει τινὰ μοι ψυχγαγωγίαν ὁ γέλως αὐτῶν καὶ ἡ παιδεία».

Οὐ μόνον δὲ ἱερῶν καὶ εἰκονισμάτων ἤξιώθη ὁ Πᾶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἐτι μετὰ τῶν Σατύρων καὶ Σειληνῶν ἀνεβίβάσθη καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐνθα συχνὰ βλέπομεν αὐτόν.

Μετὰ τοὺς Ἀθηναίους τὴν λατρείαν τοῦ Πανὸς παρέλαβον οἱ ὄμοροι τούτοις Βοιωτοί, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τῶν χρόνων ἤδη τοῦ Πινδάρου συνεκτύτισαν τὴν λατρείαν

τούτου μετὰ τῆς λατρείας τῆς Κυβέλης⁽¹⁾. Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Πίνδαρος μεγάλως ἐτίμα τὸν Πᾶνα, ὃ καὶ βωμόν ἱδρυσεν καὶ ὠδὴν ἐποίησεν, ἧς ἡ ἀρχὴ οὕτως εἶχεν:

Ὁ Πᾶν, Ἀρκαδίας μεδέων, καὶ σεμνῶν ἀδύτων φύλας
Ματρὸς μεγάλας ὀπαδέ, σεμνῶν χαρίτων μέλημα τερπνόν.

Περὶ δὲ τοῦ Πανὸς ὑπῆρχεν ὁ μῦθος, ὅτι ὠρθη ποτε μεταξὺ Κιθαιρώνος καὶ Ἐλιζώνος ἄδων παιᾶνα Πινδάρου (Εὐσταθ. Βίος Πινδ. 1.9.) τὸν δὲ μῦθον τοῦτον ὑπανίσταται τὸ ἐξῆς τῷ Πινδάρῳ ἀναφερόμενον ἐπιγράμμα:

Νεβρείων, ὅποσον σάλπιγγ' ὑπερίσχευ αὐλῶν,
τὸσσον ὑπὲρ πάσας ἔκραγε σοῖο χέλυσ.
Οὐδὲ μᾶτην λαροῖς περὶ χεῖλεσι ἔσμος ἐκείνος
ἔπλασε κηρόδετον, Πίνδαρε, σοῖο μέλι.
Μάρτυς ὁ Μαινάλιος κειόεις θεοὺς ἕμνον αἰεσίας
τῶν σοῖο καὶ τομῶν ἡσάμενος δονάκων.

Μετὰ ταῦτα ἡ λατρεία τοῦ Πανὸς διεδόθη καθ' ἅπασαν τὴν συνέτη καλουμένην Ἑλλάδα, ὅθεν αὕτη διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ διεδόθη καὶ εἰς τὴν ἐλάσσονα Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τῶν διαδόχων, ὡς φανίνεται, ἐγένετο γνωστός ὁ Πᾶν καὶ εἰς τὴν Συκελίαν, ἧς οἱ Βουκολικοὶ ποιηταὶ διὰ τῶν εἰδυλίων αὐτῶν τόσον ἐνεκωμίασαν τὸν περὶ οὗ πρόκειται Θεόν.

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ὁ Πᾶν ἐκ περερμηνείας τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐξεληθήθη ὡς αἰνιττόμενος τὸ πᾶν τοιαύτην τουλάχιστον σημασίαν ἀπέδιδον αὐτῷ οἱ Στωϊκοὶ καὶ οἱ Ὀρφικοὶ:

Πᾶνα καλῶ, κρατερόν, νόμιον, κόσμιον τὸ σύμπαν
Οὐρανόν, ἰδὲ θάλασσαν, ἰδὲ χθόνα παμβασιλείαν,
Καὶ πῦρ ἀθάνατον τάδε γὰρ μέλη ἐστὶ τὰ Πανός.

Ἀρμονίην κόσμιον κρέμον φιλοπαίγμονι μολπῇ.
Παντοφύης, γενέτωρ πάντων, πολούνομα δαίμων
Κοσμοκράτωρ, αὐξητὰ, φεσφόρος, κάρπιμα Παῖν. (?)

Βραδύτερον ὁ Πᾶν ἐθεωρεῖτο ὡς ὀπαδὸς τοῦ Διονύσου, οὗ πρὸς ἐπαύξεισιν τῆς συνοδείας ἐπενοθήθησαν οἱ κατὰ τινεὶς δώδεκα τὸν ἀριθμὸν Πανίσκοι, τέκνα ἐκ διαφόρων γυναικῶν τοῦ Πανός. Κατὰ τοὺς Ρωμαϊκοὺς χρόνους ὁ Πᾶν ἦδη ἐνομιζέτο ὡς ὄν μακρόβιον, ἀνώτερον μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις, ὑποκείμενον δ' ὁμοίως εἰς θάνατον, ὥστε ποτὲ τοῦ Τιβερίου ἐν Ρώμῃ ἀρχόντος διεφθίμθη, ὅτι ὁ Μέγας Πᾶν ἀπέθανε. (Πλουτ. περὶ ἐκλειοπι. χρηστηρ. 17. Εὐσεβ. Ἑκκλ. Ἱστορ. 4.35.)

Ὁ Πανυσανίας, καίπερ περιηγηθεὶς καθ' ὅν χρόνον τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα ἦν ἀπομεμαραμμένον καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ὑπέφωσκεν, ἀναφέρει πολλὰ τοῦ Πανός ἱερά καὶ ἀγάλματα οὐ μόνον ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἀλλὰ καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, ἐξ οὗ τεκμαίρομεθα, ὅτι μέχρι τῶν χρόνων ἐκείνων ὁ πτωχὸς Πᾶν ἐτύγγανεν εὐσεβῶν προσκυνητῶν.

Νίκος Βένε

(1) Πινδάρ. Πύθια, 4.78.

ἀλλ' ἐπεύξασθαι μὲν ἐγὼ ἐθέλω
Ματρὶ, τῶν κούραι παρ' ἐμὸν πρόθυρον σὺν
Πανὶ μέλπονται θαμὰ
σεμνῶν Θεῶν ἐννύχιαι.

(2) Ὑμνος Ὀρφικὸς ΔΙ' Ι. Παρβλ. καὶ Εὐσταθίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης «Ὁ Πᾶν κερεῖς ἐστὶ, διὰ τὰς ἐξοχὰς τῶν ὄων τὰς ὑψηλοτάτας, αἱ αὐτὰ μέρος εἰσὶ τοῦ Παντός, εἰς ὃ καὶ μεταλαμβάνεται ὁ Πᾶν». Καὶ Εὐδοκίας Ἰωνία ἐν λέξει Πᾶν.

ΑΝΤΙ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΙ

Σπανίως δάκρυα ἔθνικῆς χαρᾶς εἰλικρινέστερα, θερμότερα ἔρρευσαν.

Σπανίως ὁ κολοσσὸς ἐκεῖνος τοῦ Σταδίου ἠσθάνθη περισσοτέρως κατοίκους τῆς πρωτεύουσας παραφόρους, δαιμονιωδῶς χειροκροτοῦντας, κλαίοντας ἐκ χαρᾶς μεγαλαυχοῦντας ἔθνικως.

Οὐδέποτε ἡ ψυχὴ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου Ἀβέρωφ ἠσθάνθη ἀγαλλίασιν περισσοτέραν, διὰ τὸ Σταδίον του.

Οὐδέποτε τέλος οἱ βασιλεῖς τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους ἠδυνήθησαν νὰ αἰσθανθῶσιν ἐντονώτερον, ὁποίων μεγάλων προτερημάτων σπέρματα ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ὑπηκόοις αὐτῶν. Εἰμὴ κατὰ τὰς τρεῖς ἐκεῖνας ἡμέρας μετὰ τὸ Πάσχα, καθ' ἃς ἐν τῷ Σταδίῳ ἐγένοντο αἱ γυμναστικαὶ ἀσκήσεις ὄλων τῶν ἐν Ἀθήναις σχολείων, δημοτικῶν, ἑλληνικῶν, γυμνασίων καὶ διαφόρων ἰδιωτικῶν. Εἶνε ἀπερίγραπτον τὸ χαριέστατον θέαμα τῶν μικρῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων μὲ τὰς ἰδιαίτερας στολὰς αὐτῶν καὶ τὴν ἰδιαίτεράν σημαίαν τοῦ σχολείου των ἠσκημένων ἐν θαυμαστῇ τάξει καὶ ὑπερόχῳ ζήλῳ ὡσεὶ αἰσθανομένων, ὅτι διὰ τῆς γυμναστικῆς θὰ καταρτίσωσι ἑαυτοὺς ἱκανοὺς νὰ ἐκπλύνωσι τὸ ἐκ τοῦ τελευταίου πολέμου ἡμῶν στίγμα καὶ τὰς πατροπαραδότους ἔθνικὰς ιδέας καὶ πόθους νὰ ἐκπληρώσωσι.

Ἐξόχως θαυμασία ὑπῆρξεν ἡ ἐκτέλεσις τῶν διαφορῶν ἀσκήσεων παρὰ τῶν μαθητῶν τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων. Πᾶσα κίνησις αὐτῶν ἀπέσπα φρονιτικῶν χειροκροτήματα, ἀναπετάσεις πέλων εἰς τὸν ἄερα, ἀνοφωνήσεις χαρᾶς. Οἱ βασιλεῖς μας σχεδὸν ποῦ δὲν ἐκλαίον ἐκ τῆς χαρᾶς των, χαριεντιζόμενοι καὶ ἐμψυχοῦντες διαφορῶς ἐκ τῶν μαθητῶν, ὅταν δὲ παρήλαυον οὗτοι μὲ τὰς σημαίας των τὰς κυκλοεύουσας καὶ τὰς ἰδιαίτερας στολὰς των πρὸ τῶν βασιλικῶν θώκων χειροκροτοῦντες τοὺς βασιλεῖς στρατιωτικῶς, τὰ ζήτω διερχόμενοι σχεδὸν τὰ ὦτα.

Ἐληξαν δ' οἱ γυμναστικοὶ ἀγῶνες, ἀπονεμηθέντων κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ τῶν διαφορῶν βραβείων καὶ ἐπαίνων εἰς τὰ πρωτεῖσάντα σχολεῖα ἐν τῷ ἔθνικῷ Σταδίῳ, μετὰ τὴν ἀπονομὴν δὲ πάντες οἱ μαθηταὶ ἀπάντων τῶν σχολείων παρήλασαν μετὰ μουσικῶν τὰς κεντρικωτέρας ὁδοὺς τῆς πόλεως, προηγούμενης τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς.

Εὔγε ἐκ καρδίας εἰς τοὺς γυμναστάς καὶ τοὺς διδασκάλους καὶ καθηγητὰς τοὺς τόσον μοχθήσαντας, ὅπως παρουσιάσωσι τοὺς μαθητὰς των νέους σφριγῶντας ἀλλ' ἀπέριωρς εὔγε εἰς τὸν πρῶτον ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. Ἀθ. Εὐταξίαν τὸν καὶ εἰσαγαγόντα καὶ ἀναβιβάσαντα τὴν γυμναστικὴν εἰς τὴν περιωπὴν, ἐξ ἧς εἶδομεν ἰδίως ὀφθαλμοῖς τοὺς ἔθνικους ἀγλαοὺς καρπούς.

Ἐκ παραλλήλου ὁμοῦ ἐβάδισαν καὶ αἱ καλά τέχνη καὶ εἶδομεν ἀναβιβασθεῖσαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μεγάλου θεάτρου παρὰ ἑρασιτεχνῶν τὴν Ἀντιγόνην τοῦ Σοφοκλέους, παιχθεῖσαν μετ' ἀρετῆς τέχνης.

Τὰς καλλιτεχνικὰς ἐκθέσεις Παρνασσῶ καὶ τῶν Φιλοτέχνων ἐν ταῖς ὁποῖαις πολλὰ πολλοῦ λόγου ἄξια ἔργα ἐξετέθησαν.

Τὸν Ἑλληνικὸν μελοδραματικὸν θίασον ὅστις διὰ τῶν ἀτρύτων κόπων τοῦ Λαυράγκα καὶ Σπινέλη ἔψαλε

τὴν Μποέμ μετ' ἐπιτυχίας, ὑπερβάσης τὰς προσδοκίας.

Τέλος ἤνοιξαν καὶ τὰ θερινὰ θεάτρα, δώσαντα ζωὴν καὶ κίνησιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ. Ὁ Παντόπουλος ἤρχισε ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ Ἰσόχα νὰ σκορπᾷ τὸν γέλωτα, πάντες δὲ τρέχουσι νὰ τὸν ἀπολαύσωσι, νὰ ξεσκάσωσι. Ἡ δὲ τραγωδία μας κ. Εὐαγ. Παρασκευοπούλου πρέστηκε ἐν τῷ Δημοτικῷ θεάτρῳ τὸν Ἀμλέτον, ὑποδυθεῖσα τὸν Δανὸν πρίγκηπα.

Ἠδυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν ἀδιαιρέτῳ χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει διὰ τ' ἀνωτέρω γεγονότα, ὅτε ἡ μνηστειὰ τῆς πριγκηπίσσης Μαρίας μετὰ τοῦ Μεγάλου δουκὸς Γεωργίου, ἐπέτεινε τὴν χαρὰν ὀλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους καὶ πάσης Ἑλληνικῆς καρδίας εἰς τὸ ἀνώτατον ὄριον αὐτῆς.

Αἱ ἐγκάρδια εὐχαὶ ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων στέλλονται τῇ ἀγαπητοτάτῃ πριγκηπίσσει των Μαρίας καὶ τῷ Ὑψηλῷ μνηστῆρι Αὐτῆς.

Κισθός.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Ἡ ἀρετὴ εἶνε ἡ μήτηρ τῆς εὐτυχίας. Ὅστις θέλει νὰ ἔχῃ τὴν θυγατέρα, ὀφείλει νὰ περιποιῆται τὴν μητέρα.

Δὲν ἐφύσησεν, ἐστέναξεν ὁ Θεὸς πλάσας τὸν ἄνθρωπον. Ὁ στεναγμὸς οὗτος εἶνε ἡ ζωὴ ἡμῶν.

(Δ. Παπαφοιτόπουλος).

Θέσατε τὴν γυναικίαν σας τόσον ὑψηλὰ εἰς τὴν ὑπόληψιν σας, ὥστε νὰ μὴ τολμᾷ νὰ καταπέσῃ ἐξ αὐτῆς.

Ἐνθὺν ἡ ὀργὴ σπεῖρει, θερίζει ἡ μετάνοια.

(JEAN BARANCY).

Εἶνε εὐγενὴς ἔρωρς ἐκεῖνος, ὅστις προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ πλάνην ἀγαπωμένης καρδίας μὲ τὸν κίνδυνον νὰ κινήσῃ τὴν ἀποστροφήν.

Διὰ τὴν ἀληθῶς εὐκρίστητον καὶ εὐγενῶς ἀνεπτυγμένην γυναικίαν, ἀγάπη εἶνε θυσία ὄλων τῶν ὠρῶν τῆς ἡμέρας καὶ ὄλων τῶν ἡμερῶν τῆς ζωῆς ὑπὲρ ἐκείνων, οὐς ἀγαπᾷ.

(Συλβία Ἀλμπερτόνη).

Ἐκ τοῦ πεδίου.

Πρόκειται νὰ κτυπηθῶσι διὰ πιστολίου. Ὁ εἰς τῶν ἀντιπάλων, ὠχρίθ, κλονεῖται καὶ τέλος πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ μάρτυρος.

— Θάρρος! τοῦ λέγει οὗτος. Γνωρίζω καλά, ὅτι ὁ ἀντίπαλός σας θὰ πυροβολήσῃ εἰς τὸν ἄερα.

— Ναί! ἀπαντᾷ ὁ μονομάχος τρέμων πλειότερον, ἀλλ' εἶνε τόσον ἀδέξιος!

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κερατέαν κ. Ταταρίκην. Τὴν καθυστερομένην συνδρομὴν κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν σας ἀναμένομεν. — Λήρισαν. Δ. Κρεμέζην. Ἀποροῦμεν διὰ τὴν μακρὰν σιωπὴν σας. — Λαμίαν κ. Β. Σανδούκαν. Ἀποδείξιν ἐλάβατε παρακαλοῦμεν ἀποστείλατε τὴν καθυστερομένην συνδρομὴν σας. — Ἀλιβέριον. Γ. Β. Παλαιολ. Καθυστερομένην συνδρομὴν σας δὲν ἐλάβομεν εἰσέτι ὡς ὑπεσῆθητε. — Κόρινθ. Π. Ρώταν. Ἀποδείξιν μας κρατεῖται ἀναμένομεν καὶ τὴν καθυστερομένην συνδρομὴν σας. — Νεμέαν. Χρ. Νανόπουλ. δημοδιδάσκαλ. Ἀποδείξιν μας κρατεῖτε οὐχ' ἦτον δὲν ἐφάνητε συνεπῆς εἰς τὰς ὑποσχέσεις σας.

Τύποις «Νομικῆς»